

**FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI**

KATEDRA SLAVISTIKY

**ABREVIACE V SOUČASNÉ RUSKÉ
PUBLICISTICE**

**ABBREVIATIONS IN CONTEMPORARY RUSSIAN
JOURNALISM**

Vypracovala: Bc. Michaela Mačáková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Zdeňka Vychodilová, CSc.

2012

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Olomouci 25. 4. 2012

---

podpis

Děkuji doc. PhDr. Zdeňce Vychodilové, CSc. za konzultace, rady a připomínky,
které mi během psaní diplomové práce poskytla.

---

podpis

OBSAH

ÚVOD	7
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Abreviatura a abreviace.....	9
1.1 Definice pojmu a historické užívání	9
1.2 Abreviace	12
1.2.1 Příčiny zkracování	12
1.2.2 Příčiny rozvoje abreviace	13
1.2.3 Abreviace a její místo ve slovtvorbě	14
1.2.4 Vztah abreviace a kompozice	16
1.3 Klasifikace abreviatur	18
1.3.1 Klasifikace abreviatur podle sémantického hlediska	18
1.3.1.1 Ekonomika, finance, podnikání	18
1.3.1.2 Politika, stát, státní správa	19
1.3.1.3 Školství, věda, kultura	19
1.3.1.4 Doprava, cestování	19
1.3.1.5 Technika, technologie	19
1.3.1.6 Společnost	19
1.3.1.7 Oficiální názvy institucí	19
1.3.2 Klasifikace abreviatur podle způsobu tvoření	20
1.3.2.1 Iniciálové abreviatury	21
1.3.2.2 Slabičné abreviatury	23
1.3.2.3 Částečná zkratková slova	24
1.3.2.4 Kombinované abreviatury	25
1.4 Gramatické vlastnosti abreviatur.....	25
1.4.1 Gramatická kategorie rodu	25
1.4.2 Gramatická kategorie čísla	26
1.4.3 Skloňování abreviatur.....	27
1.5 Pravopis abreviatur.....	28
1.6 Výslovnost a přízvuk abreviatur	29
1.7 Vztah zkráceného a nezkráceného pojmenování a jejich užití.....	32
1.8 Další typy abreviaturních útvarů	34
1.8.1 Zkrácená slova.....	34
1.8.2 Ustálené zkratky	34
1.8.3 Grafické značky.....	35
1.8.4 Zkratky křestních jmen.....	35
1.8.5 Okazionální zkratky	36
2. Publicistický styl	36
2.1 Charakteristika publicistického stylu	36
2.2 Současné vývojové tendence v publicistickém stylu	38

II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	41
3.	Klasifikace abreviatur	42
3.1	Ekonomika, finance, podnikání.....	42
	3.1.1 Iniciálové abreviatury	42
	3.1.2 Částečná zkratková slova	44
	3.1.3 Kombinované abreviatury	44
3.2	Politika, stát, státní správa.....	46
	3.2.1 Iniciálové abreviatury	46
	3.2.2 Slabičné abreviatury	48
	3.2.3 Částečná zkratková slova	48
	3.2.4 Kombinované abreviatury	50
3.3	Školství, věda, kultura.....	53
	3.3.1 Iniciálové abreviatury	53
	3.3.2 Částečná zkratková slova	55
3.4	Doprava, cestování.....	56
	3.4.1 Iniciálové abreviatury	56
	3.4.2 Slabičné abreviatury	57
	3.4.3 Částečná zkratková slova	58
3.5	Technika, technologie	59
	3.5.1 Iniciálové abreviatury	60
	3.5.2 Slabičné abreviatury	61
	3.5.3 Částečná zkratková slova	61
3.6	Společnost	63
	3.6.1 Iniciálové abreviatury	63
	3.6.2 Slabičné abreviatury	65
	3.6.3 Částečná zkratková slova	65
	3.6.4 Kombinované abreviatury	66
3.7	Oficiální názvy institucí	68
	3.7.1 Iniciálové abreviatury	69
	3.7.2 Slabičné abreviatury	70
	3.7.3 Částečná zkratková slova	71
	3.7.4 Kombinované abreviatury	72
3.8	Poznátky získané klasifikací abreviatur	73
	3.8.1 Abreviatury a jejich množství v tematických oblastech.....	73
	3.8.2 Opěrné komponenty a slovtvorná hnízda.....	74
	3.8.3 Složené a neúplné abreviatury.....	74
4.	Přejímání abreviatur z cizích jazyků	75
4.1	Ekonomika, finance, podnikání.....	75
4.2	Politika, stát, státní správa.....	77
4.3	Společnost	78
4.4	Oficiální názvy institucí	79

Závěr	81
Seznam použité literatury.....	88
Резюме.....	91
Rusko – český glosář abreviatur	100
Anotace	120

ÚVOD

Předmětem naší práce je abreviace v současné ruské publicistice. Abreviace je neustále se rozvíjejícím prostředkem slovtvorby, a to nejen v ruském tisku, ale i v ruském jazyce obecně. Na stránkách ruského tisku se denně můžeme setkávat i se stovkami různých abreviaturních útvarů. Cílem naší práce je podat ucelený pohled na stav abreviace v současné ruské publicistice.

Naše práce je napsána v českém jazyce a je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V práci vycházíme jak z českých, tak i z ruských pramenů, které však aplikujeme pouze na ruský materiál. Budeme postupovat zejména analyticko-syntetickými a kompilačními metodami.

V teoretické části se budeme zabývat definicemi abreviatury a abreviace, pokusíme se vyjádřit příčiny abreviace a jejího rozvoje, místo abreviace ve slovtvorbě a její vztah ke kompozici. Poté vytvoříme klasifikace abreviatur, podle kterých budeme vytvářet i praktickou část naší práce. Abreviatury budeme klasifikovat z následujících hledisek:

- podle způsobu tvoření,
- podle sémantického hlediska.

V další části teorie se budeme věnovat gramatickým vlastnostem různých typů abreviatur, a to především gramatické kategorii rodu, čísla a skloňování abreviatur. Dále se budeme zabývat pravopisem, výslovností a přízvukem abreviatur, vztahem zkráceného a nezkráceného pojmenování a uvedeme další typy abreviaturních útvarů, jako jsou zkrácená slova, ustálené zkratky, grafické značky, zkratky křestních jmen a okazionální zkratky.

Jelikož je naše práce založena na materiálu publicistiky, budeme se podrobněji věnovat také publicistickému stylu a jeho vývojovým tendencím.

V praktické části práce se budeme zabývat klasifikací nashromážděného materiálu. Materiál pro naši práci jsme získávali z ruských novin jak v internetové, tak i tištěné podobě. Celkem se nám podařilo shromáždit 632 abreviatur různých typů a oblastí. K rozšifrování abreviatur, které nebylo uvedeno přímo v tisku jsme

používali internetový slovník sokr.ru, dále Slovník zkratk a zkratkových slov (Vágnerová, M., 2001), Новые сокращения в русском языке (Коваленко, Е. Г. et al, 2000), a Словарь аббревиатур иноязычного происхождения (Баранова, Л. А., 2009).

Pro získání informací o tom, v jakých oblastech se ruské abreviatury nejvíce používají, rozdělíme materiál do následujících tematických oblastí:

- ekonomika, finance, podnikání,
- politika, stát, státní správa,
- školství, věda, kultura,
- doprava, cestování,
- technika, technologie,
- společnost,
- oficiální názvy institucí.

V jednotlivých tematických oblastech se poté budeme zabývat i vnitřní klasifikací abreviatur, a to podle způsobu jejich tvoření. Pokusíme se zjistit rozdíly v užívání jednotlivých typů abreviatur v sémantických oblastech a budeme se také věnovat abreviaturám přejatým z jiných jazyků, jejichž užívání se stále více rozšiřuje.

Pro větší přehlednost v získaném materiálu uvedeme v závěru rusko-český glosář všech abreviatur.

Práce může posloužit jako zdroj základních poznatků o abreviaturách a jejich vlastnostech a může se stát základem pro rozsáhlejší práci. Zejména materiálová část pak může být přínosná pro vytváření slovníku abreviatur, jelikož obsahuje abreviatury, které jsou běžně užívány nejen v současné ruské publicistice, ale i jiných společenských oblastech.

I TEORETICKÁ ČÁST

1. Abreviatura a abreviace

1.1 Definice pojmu a historické užívání

Pojem abreviatura pochází z latinského výrazu „brevis“, což znamená „krátký“, případně „abbreviatio“ – zkracování, zkratka.

Termín abreviatura je vymezován různě. Ve slovníku cizích slov se můžeme setkat s definicí, že abreviatura je „zkratka; tvoření slov zkracováním“¹. Někteří autoři nabízejí definici, která zahrnuje pouze grafické zkratky, např. W. Fleischer², nebo formulaci, která obsahuje všechny druhy zkratek. Pro bližší představu si uvedeme několik definic pro zkratku.

Podle Encyklopedického slovníku češtiny se jedná o „původně v psaných textech individuální zkrácení slova s cílem zrychlení písemného záznamu“³.

Další definici tohoto termínu pak uvádí V. V. Borisov. „Zkratka je jednotka mluveného nebo psaného jazyka utvořená z jednotlivých (ne všech) prvků zvukové nebo grafické podoby nějaké plné formy (slova nebo slovního spojení), s níž je daná zkratka v jistém lexikálně sémantickém vztahu“⁴.

„Abreviatura je podstatné jméno, které se skládá ze zkrácených úseků slov, a které vstupuje do synonymního slovního spojení, jehož poslední prvek (opěrný komponent) může být celé, nezkrácené slovo“⁵ (překlad M. M.).

Aby byla problematika zkratek v současné ruské publicistice obsažena v dostatečné šíři, budeme se v naší práci řídit definicí J. Hrbáčka, která vyhovuje požadavkům naší práce nejlépe: Abreviatura je „obecné označení všech druhů

---

¹ Linhart, J. a kolektiv: Slovník cizích slov pro nové století. Dialog, Litvínov 2002. s. 15

² citováno podle: Hrbáček, J.: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979

³ Karlík, P. – Nekula, M. – Pleskalová, J. eds.: Encyklopedický slovník češtiny. Lidové noviny, Praha 2002. s. 556 – 557

⁴ citováno podle: Hrbáček, J.: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979. s. 18

⁵ Шведова, Н. Ю.: Русская грамматика. Наука, Москва 1980. s. 261 - 262

abreviaturních útvarů (i lexikálních)⁶. K rozdílu mezi jednotlivými druhy pak přihlížíme ve vnitřní klasifikaci.

Přestože se používání abreviatur hojně rozšířilo až ve 20. století, počátky jejich užívání je možné zařadit již do starověku. Zkratky se používaly už ve starém Římě (např.: *S.P.Q.R.* – *Senatus Populusque Romanus*, *V.C.* – *vir clarissimus*, senátorský titul). Jsou známy také chetitské nebo hebrejské zkratky. Seznamy nejvíce používaných zkratk můžeme také najít ve starých řeckých gramatikách. Ve středověku se pak abreviatury používaly zejména v nadpisech, na mincích, a také v rukopisech, různých dokumentech a listinách.

V českém jazyce se zkratky objevovaly už od středověku. Slova se zkracovala buď vlnovkou nad písmenem, tzv. titlou (např. *potď* – *potom*) nebo psaním písmen nebo částí slov nad úrovní řádku (např. *sta^k* – *statek*). K velkému rozšíření zkratk v češtině dochází v meziválečném období. V této době vznikají i do té doby neznámá zkratková slova, která vznikala hlavně v oblasti obchodu. Největší rozmach abreviatur byl ale zaznamenán až po roce 1945, kdy se projevil vliv ruského jazyka, ve kterém jsou zkratky mnohem četnější a užívanější než v jazyce českém.

Podobně jako v češtině se v ruštině zkratky začaly používat také ve středověku. Do 20. století se vývoj abreviace (zkracování) rozděluje na dvě důležité etapy⁷:

1. období 10. – 17. století

Do 15. století se zkracovala slova především v textech církevního charakteru. V 15. – 17. století se už zkracovala libovolná slova. V tomto období rozlišujeme dva základní způsoby zkracování. Prvním jsou tzv. titly (např.: *Ангель* – *анѣль*), které jsou považovány za nejstarší způsob zkracování ve slovanském písemnictví. Pomocí titel se ve staré ruštině psaly také letopočty. Písmena měla v této době tedy i číselný charakter (viz. obrázek níže). Druhý způsob zkracování spočíval v tom, že se písmena jednotlivých slov psala pod obloučkem (později i bez něj) a nad úrovní řádku (např.: *благословити*: *блѣви*).

⁶ Hrbáček, J.: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979. s. 18

⁷ Алексеев, Д. И.: Сокращенные слова в русском языке. Книжный дом «Либроком», Москва 2009. s. 18

2. období 17. – 20. století

V tomto období už se začíná upouštět od předešlých typů zkracování a začínají se objevovat způsoby, které jsou běžné i dnes. „Současný systém grafických zkratk, které jsou ukončeny tečkou a ne písmenem umístěným nad úrovní řádku, existuje více než dvě a půl století“⁸ V této době vznikají dnes už ustálené a běžné používané zkratky (např.: *z. – год, т. е. – то есть*). V 18. století se tečka stává hlavním bodem, podle kterého se pozná zkrácené slovo. Začínají se masově rozšiřovat iniciálové zkratky, a to především v různých názvech továren a manufaktur (např.: *РФТФ – Русская фабрика Тимофея Филатова, 1720 г., ЯФЗ – Ярославская фабрика Затрапезного, 1737 г. и др.*). V 19. století vznikají takové grafické zkratky, které se později stanou iniciálovými (např.: *М.В.Д. = МВД: Министерство Внутренних Дел*).

Ukázka zkracování ve středověku (text Послесловие Дьякона Григория к Остромирову евангелию 1056 – 1057 гг.):

1 Глава тебѣ ги црю нбснтин. шко съподо
ви ма написати Еулане се. поухъ же е
писати. въ лѣ [ѣ] ф. ѡд. А оконъца
хъ е въ лѣ. [ѣ] ф. ѡе. Написахъ же еу
5 лне се. равоу бжню наречену сжшоу
въ крщени носифъ. а мирьскы остро
миръ. близокоу сжшоу изаславоу кьна
зоу. изаславоу же кьназоу тогда
прѣдръжащоу обѣ власти. и оца себе

⁸ Алексеев, Д. И.: Сокращенные слова в русском языке. Книжный дом «Либроком», Москва 2009. s. 61.

Největší rozšíření zkratk v ruském jazyce bylo spojeno se společenskými změnami na konci 19. a začátku 20. století, především pak v revolučních letech, kdy byly zkratky považovány za symbol jazykové revoluce, což napomáhalo jejich rozšíření mezi lidmi a ustálení v ruském jazyce. Už od konce 19. století vznikaly zkratky v různých vědních oblastech (např.: matematika, chemie, fyzika). Po Říjnové revoluci vznikala i zkratková ideologicky příznaková osobní jména, jako např. *Владилен* (*Владлен, Вилен*) = *Владимир Ильич Ленин*, *Ревмира* = *Революция мира*, *Нэра* = *новая эра*. Avšak už ve 2. polovině 20. let se začaly objevovat jak kladné, tak záporné postoje ke zkratkám. „Vyskytovala se kritika zkratk, a to jak ze strany některých vedoucích stranických a státních činitelů (Lunačarskij, Kaganovič aj.), tak od některých lingvistů (Seliščev)“.⁹ V tisku tyto kritiky vedly k tomu, že se začalo užívat střídavě zkratk a plných pojmenování. Paradoxně to ale zapříčinilo to, že si zkratky upevnily své místo v tisku i mluvené podobě ruského jazyka.

1.2 Abreviace

Abreviace (zkracování) je jeden ze způsobů slovo tvorby v ruském i českém jazyce. Výsledkem abreviace jsou abreviatury, které jsme si definovali v předchozí kapitole. „Abreviace je způsob tvoření slov, který sjednocuje veškeré typy zkratkových slov a zkratk“.¹⁰

1.2.1 Příčiny zkracování

Hlavních důvodů, proč v dnešní době užíváme abreviatury, je hned několik. Tyto příčiny spolu velmi úzce souvisí a navazují jedna na druhou. Týká se to především:

1. Zjednodušování složitých sousloví,
2. snahy o úsporné vyjádření,

---

⁹ Hrbáček, J.: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979. s. 29

¹⁰ Шведова, Н. Ю.: Русская грамматика. Наука, Москва 1980. s. 140 - 141

3. snahy o co nejmenší úsilí mluvčího.

V dnešní době vznikají a rychle se rozšiřují nová slova a sousloví, která jsou často velmi dlouhá a složitá. Jednou z příčin je tedy tendence zkracovat tato slovní spojení, a tím zjednodušovat jazykové projevy, ať už v mluvené či psané podobě.

S tím úzce souvisí i snaha o úsporné vyjádření v publicistice a vědě, jelikož se abreviace v současné době rozšiřuje především v těchto oblastech. J. Hrbáček cituje ve své knize F. Oberpfalcera: „Ve všech moderních jazycích evropských lze pozorovati stále větší sklon k stručnosti, k úmyslné redukci slov, k potlačování prvků řeči pro porozumění nepotřebných.“¹¹

Další důležitou příčinou zkracování je jazyková ekonomie, tedy úsilí mluvčího o co nejmenší námahu při řeči. Musíme zde ale zmínit vztah mluvčího a posluchače. Pro mluvčího je přirozeně pohodlné, aby ve svém projevu co nejvíce užíval zkratek, jelikož to jeho projev usnadňuje a zkracuje. Avšak četné užívání zkratek v mluveném projevu znesnadňuje posluchači vnímání textu, jelikož posluchač musí, kromě poslechu projevu, soustředit svou pozornost na zkratky, jejich zapamatování a rozšifrování. Pokud jsou zkratky užívané v textu málo používané, je pro posluchače výhodnější, aby mluvčí ponechal pojmenování v plné formě, a to právě z důvodu ulehčení pochopení obsahu textu.

1.2.2 Příčiny rozvoje abreviace

Jak už jsme si uvedli v kapitole o historickém vývoji zkratek, zkratky se rozšiřovaly hlavně ve 20. století, a to především díky příčinám:

1. ekonomickým,
2. politickým,
3. společenským.

Ekonomické příčiny spočívají v tom, že díky abreviaci se vytvořilo jediné slovo na místě, kde by dříve bylo nutné užít slovo dlouhé nebo sousloví. S tím

---

¹¹ Hrbáček, J: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979. s. 33

souvisí i druhá ekonomická příčina, že zkratky jsou prostředkem jak časové, tak i prostorové ekonomie.

Jelikož se zkratky začaly rozšiřovat v 1. polovině 20. století, kterou můžeme charakterizovat jako období politických změn, je přirozené, že tyto změny měly vliv na užívání zkratk v jazyce. Zkratky byly tehdy chápány jako projev jazykové revoluce, ať už to bylo ve státech se socialistickým zřízením, či nikoliv.

V tomto období se také začal zrychlovat životní styl, věda se začala rozvíjet a bylo dosahováno pokroků ve společenské oblasti. Z toho vycházela nutnost tvoření nových slov a sousloví, která byla z důvodů uvedených výše zkracována.

1.2.3 Abreviace a její místo ve slovtvorbě

Na abreviaci jako na jeden z prvků slovtvorby pohlíží lingvisté různými způsoby. Většina lingvistů se shoduje, že abreviace je jedním ze způsobů tvoření slov, a to vedle derivace, kompozice a přejímání.

Podle akademické mluvnice češtiny „stojí na okraji slovtvorby a zasahuje do ní vytvářením zkratkových slov“¹². V ostatních případech pak nastává tzv. krácení mechanické, čímž se mají na mysli zkratky iniciálové hláskové, iniciálové písmenné i iniciálové zkratky smíšené. Tímto způsobem krácení ale dochází pouze ke změně formy slova, ne však už k utváření slova nového.

V publikaci Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy jsou uvedeny tyto způsoby tvoření slov:

1. odvozování (derivace),
2. skládání (kompozice),
3. zkracování (abreviace),
4. ustalování slovních spojení,
5. užití slova v nových souvislostech,
6. přejímání,
7. napodobování cizích slov (zejména překladem, kalkováním),
8. mluvnické přehodnocování.

---

¹² Petr, J. a kolektiv: Mluvnice češtiny 1. Academia, Praha 1986.

Navíc dodává, že „odvozování a skládání jsou základní postupy slovtvorné, k nimž řadíme i zkracování a napodobování“.¹³ J. Hrbáček řadí abreviaci na stejnou úroveň s derivací a kompozicí. Taktéž většina ruských, resp. sovětských prací považuje abreviaci za způsob slovtvorby a dává ji do souvislosti zejména s kompozicí.¹⁴

Abreviaci je tedy možné považovat za nástroj slovtvorby, ať už ji řadíme k základním slovtvorným postupům, nebo ji považujeme pouze za vedlejší, okrajový, či zvláštní nástroj. Je ale nutné určit, které typy abreviatur opravdu slouží k vytváření nových slov, a které slouží pouze k úpravě pojmenování. „Při úpravě pojmenování jde o obměny formy pojmenování, zatímco význam pojmenování zůstává zachován“.¹⁵

Nejdříve si musíme vymezit, co shrneme pod pojmem zkratka, jelikož naše předchozí definice je v tomto případě nedostačující. Za zkratku budeme tedy považovat **zkrácená slova** (např.: *снег, зам*), **iniciálové abreviatury hláskové** (např.: *BAC, ГYM*), **iniciálové abreviatury písmenné** (např.: *ДТП, ИК*), **slabičné abreviatury** (např.: *избирком, Совбез*) a **částečná zkratková slova** (např.: *союзпрос, автовладелец*).

První skupinu zkratek, tedy **zkrácená slova**, sice nelze považovat za výsledek slovtvorby, ale zejména v ruštině se můžeme setkat se zkrácenými slovy, „která se vyskytují v zkrácené podobě v jazykových projevech pravidelně a která se tím stávají ve své nové podobě relativně nezávislá na textu“.¹⁶ Jedná se o slova typu *зам, снег*, se kterými jsme se setkali i při výzkumu publicistického materiálu. Tato slova tedy nemají slovtvornou schopnost, ale pokud se už v textu objeví zkrácená (tzn., že nebyla zkrácena autorem až během psaní), můžeme je považovat za samostatné lexikální jednotky.

Iniciálové abreviatury hláskové, písmenné a abreviatury smíšené, „které nejsou samostatnými lexikálními jednotkami“¹⁷, jsou tvořeny tzv. mechanickým krácením. Proto se i v tomto případě jedná pouze o úpravu pojmenování. „Při

---

¹³ Havránek, B. - Leška, O. - Hofman, A. - Krbec, M.: Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy I. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1961. s. 12

¹⁴ Hrbáček, J.: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979. s. 90

¹⁵ Hrbáček, J.: Zkratky a tvoření slov. Naše řeč, ročník 55 (1972). s. 125

¹⁶ Hrbáček, J.: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979. s. 88

¹⁷ op. cit. s. 84

mechanickém krácení se redukuje slova nebo víceslovné výrazy na některé hlásky (písmena) nebo slabiky, popř. skupiny hlásek (písmen), které svým nápadným složením nebo pravopisem a současně vžitou podobou signalizují v povědomí adresáta projevu význam nezkráceného výrazu, a to bez ohledu na to, zda vynechávaná část slova porušuje slovní základ.¹⁸

Z uvedeného vyplývá, že pouze skupiny **částečně zkratkových slov** a **slabičných abreviatur** lze obecně považovat za slovotvorné. „Jejich význam je sice totožný s výchozím souslovným pojmenováním, ale formou se liší natolik od „fundujících“ pojmenování, že jde nepochybně o jev slovotvorný“.¹⁹

1.2.4 Vztah abreviace a kompozice

Mnoho lingvistických prací se zabývá vztahem mezi abreviací a kompozicí, jelikož jsou si v některých případech tyto jevy velmi blízké. Jedná se především o oblast částečných zkratkových slov (např.: *набсовет, физилицо*).

Jak už jsme uvedli, abreviace je krácení slov. **Formantem**, tedy slovotvorným prvkem, jímž se liší odvozené slovo od základového, se stává:

1. libovolné (nezávislé na morfologickém členění) **oddělené základy slov**, které tvoří motivující slovní spojení (přičemž poslední ze základu slov může, ale nemusí být zkrácen),
2. jednotný **hlavní přízvuk**,
3. **systém koncovek**, který abreviaturu přiřadí k jednomu z typů skloňování podstatných jmen.²⁰

Kompozice je také jedním ze základních způsobů slovotvorby. Jedná se o skládání různých prvků (komponentů) dohromady. Výsledkem kompozice jsou tzv. kompozita neboli složeniny. U vlastních složenin je **formantem**:

---

¹⁸ Dokulil, M. – Horálek, K. – Hůrková, J. – Knappová, M.: Mluvnice češtiny 1. Academia, Praha 1986. s. 517

¹⁹ Hrbáček, J.: Zkratky a tvoření slov. Naše řeč, ročník 55 (1972). s. 127

²⁰ Шведова, Н. Ю.: Русская грамматика. Наука, Москва 1980. s. 141

1. **spojovací samohláska**, která poukazuje na spojení komponentů složeného slova a signalizuje ztrátu morfologického významu předcházejícího komponentu,²¹
2. pevné **pořadí komponentů**,
3. jednotný **hlavní přízvuk**, především na opěrném komponentu (*лесостень, первоисточник, слепоглухонемой*).²²

Podle J. Hrbáčka je „abreviace ve většině případů spojena s kompozicí. Kromě vlastní abreviace (pouhé krácení jednoslovných výrazů) vznikají zkratková slova vždy spojováním částí v nový lexikální celek.“²³

Můžeme určit tři možné případy, kdy se střetává abreviace s kompozicí:²⁴

1. Velmi často se jedná o **zkratková slova, která jsou tvořena přídavným jménem a jménem podstatným**, přičemž celým základem je první (zkrácený) komponent, (např.: *бортмеханик*, může se jednat o složeninu dvou komponentů *борт* + *механик* nebo o zkratkové slovo, které vzniklo ze slovního spojení *бортовой механик*, stejně tak *спортплощадка* – *спорт* + *площадка* nebo *спортивная площадка*). V takových případech je velmi těžké určit přesnou hranici mezi abreviací a kompozicí.
2. Druhým případem jsou **abreviatury, které mají mezi jednotlivými komponenty spojovací samohlásku** (interfix) *-o-* (např.: *технорук, Станкоинпорт, Главэнергопроект*), může se ale stát, že existují i dvě varianty, které se užívají současně (např.: *рыбзавод* – *рыбозавод, центрархив* – *центроархив*).
3. Posledním případem jsou **zkrácené názvy úřadů a podniků**, které jsou vytvářeny na základě slov celého pojmenování (těch, která obsahují největší a nejdůležitější část informace), a které obsahují dva komponenty (i více), z nichž každý může být jak zkráceným, tak celým základem. S touto variantou, zvláště u podniků, se můžeme velmi často setkat

²¹ Slova však mohou být spojována i bez spojovací samohlásky (*царь-пушка*).

²² op. cit. s. 140

²³ Hrbáček, J.: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979. s. 90

²⁴ Шведова, Н. Ю.: Русская грамматика. Наука, Москва 1980. s. 262

v ruském prostředí (např.: *Атомэнергомаши*, *Роснефть*, *Рособоронэкспорт*).

1.3 Klasifikace abreviatur

V naší práci se budeme zabývat klasifikací zkratk ze dvou možných pohledů, a to podle:

1. sémantického hlediska,
2. způsobu tvoření,

1.3.1 Klasifikace abreviatur podle sémantického hlediska

Tato klasifikace bude tvořit základ naší praktické části a byla vytvořena na základě nashromážděného materiálu. Jedná se o tyto tematické oblasti:

- ekonomika, finance, podnikání,
- politika, stát, státní správa,
- školství, věda, kultura,
- doprava, cestování,
- technika, technologie,
- společnost,
- oficiální názvy institucí.

1.3.1.1 Ekonomika, finance, podnikání

Do tohoto oddílu jsme zařadili abreviatury, které se týkají uvedených oblastí, tedy různé asociace podnikatelů, banky, ekonomické systémy, společnosti, státní podniky, záležitosti týkající se státních i mezinárodních financí, peněžní prostředky, ekonomické projekty, fondy, celnictví aj.

1.3.1.2 Politika, stát, státní správa

V této oblasti se nacházejí výrazy, které se týkají politiky obecně, to znamená jednotlivé politické strany, volby, ministerstva. Dále pak abreviatury jednotlivých států, oblast státní správy, tzn. různá vedení, komise, soudy a výbory. A konečně abreviatury týkající se státní bezpečnosti, různé federální výbory a záležitosti týkající se státu obecně.

1.3.1.3 Školství, věda, kultura

Do této oblasti jsme zařadili abreviatury týkající se škol, školních úřadů a institucí, muzea, veletrhy, kluby, divadla a jiné, které se týkají této oblasti.

1.3.1.4 Doprava, cestování

Do tohoto okruhu patří zkratky, které mají spojitost s dopravními prostředky a cestováním obecně, cestami, organizacemi, které se zabývají cestováním nebo dopravou a lidmi, kteří v těchto oblastech pracují.

1.3.1.5 Technika, technologie

V tomto oddílu se nachází abreviatury, které se týkají energií, jako elektřina, plyn, palivo. Dále pak těžba surovin, lodní stavitelství a jiné.

1.3.1.6 Společnost

Tato oblast zahrnuje velmi široké spektrum abreviatur, které se týká jak samotné společnosti, tak i každodenního života. Patří sem různé noviny, časopisy, sport, sociální oblast, příroda, medicína, náboženství, záporné jevy společnosti a ekologie.

1.3.1.7 Oficiální názvy institucí

Do tohoto okruhu jsme zařadili veškeré názvy podniků a institucí, které nespádají do žádné z předchozích kategorií. To znamená, že sem patří jak různé

státní, nestátní i mezinárodní organizace, tak i soukromé firmy a podniky, různé asociace, kluby a jiné.

1.3.2 Klasifikace abreviatur podle způsobu tvoření

Klasifikace podle způsobu tvoření je jednou ze základních a bude jí věnována první polovina praktické části. „K tvoření zkratky je možno použít jednotlivých hlásek (písmen), skupin hlásek (zlomky morfémů) i úplných komponentů v různých kombinacích. Zákonitosti tvoření zkratk jsou pevně dány systémem konkrétního jazyka, ale základní z těchto zákonitostí jsou určovány rozvojem jazyka jako společenského jevu.“²⁵ Abreviatury vznikají v moderní společnosti neustále, a to především ve vědeckých oborech a v oboru informačních technologií. Z těchto oborů se pak rozšiřují do dalších oblastí, ať už vědeckých či například publicistických. Proto si uvedeme základní způsoby tvoření zkratk, ze kterých se bude odvíjet naše klasifikace. Jedná se o abreviatury:

- tvořené z **počátečních písmen**,
- tvořené z **názevů počátečních písmen**,
- **smíšeného typu**, které obsahují jak počáteční písmena, tak názvy počátečních písmen,
- tvořené z počáteční **části slova s celým slovem v nominativu**,
- tvořené z počáteční **části slova s celým slovem** ve formě **genitivu** a **instrumentálu**,
- tvořené z **počátečních částí obou slov**,
- tvořené z **počáteční a konečné části slov**.

Na základě těchto způsobů krácení slov a slovních spojení tedy můžeme rozdělit abreviatury na následující typy a podtypy:

---

²⁵ Hrbáček, J.: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979. s. 19

1. Iniciálové abreviatury

- hláskové
- písmenné
- smíšené

2. Slabičné abreviatury

- složené z počátečních částí slov
- složené z počáteční a konečné části slova

3. Částečná zkratková slova

- v nominativu
- v genitivu nebo instrumentálu

4. Kombinované abreviatury

1.3.2.1 Iniciálové abreviatury

Skupinu iniciálových abreviatur můžeme v ruském jazyce považovat za nejrozšířenější. Jedná se o zkratky, které jsou tvořeny z počátečních písmen slov složených pojmenování, neboli z tzv. **iniciál** (např. *МГУ – Московский государственный университет*, *АО – акционерное общество*, *МГИК – Московская городская избирательная комиссия*). Nejčastěji se vyskytují zkratky, které jsou složeny ze tří nebo více písmen. Řidčeji se setkáváme se zkratkami tvořenými ze dvou nebo čtyř a více písmen. Počet iniciál není nijak omezen, avšak příliš dlouhé zkratky mohou čtenáři či posluchači činit potíže s chápáním textu. Často se také můžeme setkat s tím, že „iniciálové zkratky se mohou syntagmaticky spojovat ve složitější pojmenovací útvary, hranice jednotlivých zkratek se přitom označuje mezerou“²⁶. Ve většině případů se jedná o oficiální názvy institucí (např.: *ИМЭМО РАН – Институт мировой экономики и международных отношений Российской академии наук*, *МИД РФ – Министерство иностранных дел Российской Федерации*).

Iniciálové zkratky můžeme dále dělit na tři podskupiny, které se odlišují svou výslovností:

---

²⁶ Hrbáček, J.: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979. s. 55

1. Hláskové iniciálové abreviatury

Jak už napovídá název podskupiny, jsou tyto abreviatury tvořeny z **počátečních hlásek slov**, která tvoří složená pojmenování (např.: *АФИ* – *агентство финансовой информации*, *ГАС* – *Государственное агентство связи*, *НАТ* – *Национальная ассоциация телерадиовещателей*). Hlavním znakem hláskových zkratek je, že se čtou i vyslovují jako celé slovo a počet hlásek při vyslovování odpovídá počtu písmen ve zkratce. Někteří lingvisté proto tyto zkratky nepovažují za zkratky iniciálové, ale už za zkratková slova. „U zkratek obsahujících též samohlásky, je často dobře možné čtení souhlásek samých a tím vznikne nový hláskový útvar, který se podstatně neliší svým složením od hotových slov a chápe se proto nezřídka za slovo“²⁷

2. Písmenné iniciálové abreviatury

Abreviatury v této podskupině jsou tvořeny z **názvů počátečních písmen**, která tvoří složená pojmenování (např.: *ФКС [эф-ка-эс]* – *Федеральный конституционный суд*, *СНГ [эс-эн-гэ]* – *Содружество независимых государств*, *КСК [ка-эс-ка]* – *Курорты Северного Кавказа*). Při výslovnosti těchto zkratek je tedy nutné dodržovat pravidla výslovnosti ruské abecedy. Dříve byly tyto formy iniciálových zkratek používány převážně jen v písemné formě jazyka, avšak s jejich rozšířením bylo nutné, aby byly zapojeny do jazykové struktury. Aby se zjednodušila výslovnost těchto zkratek, muselo dojít k jejich lexikalizaci. „Předpokladem pro lexikalizaci iniciálového útvaru je jeho slabičná zvuková realizace. Tím se získává nezbytný samohláskový element pro lexikalizaci“²⁸. Avšak ani po lexikalizaci netvoří písmenné zkratky v žádném případě slovo.

3. Smíšené iniciálové abreviatury

Smíšené iniciálové abreviatury se tvoří jak z **počátečních hlásek**, tak z **názvů počátečních písmen**, a jsou tedy kombinací hláskových a písmenných iniciálových zkratek (např. *ЦСКА [цэ-эс-ка]* – *Центральный спортивный клуб армии*, *ЦДРИ [це-дри]* –

²⁷ Trávníček, F.: Mluvnice spisovné češtiny 1. Slovanské nakladatelství, Praha 1951. s. 448

²⁸ Hrbáček, J.: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979. s. 55

Центральный дом работников искусств). „Smíšeně (písmenno-hláskové) iniciálové zkratky se obvykle skládají ze čtyř komponentů. Podle kvantitativního složení není tento typ příliš početný, a tudíž je možné ho označit za neproduktivní“²⁹ (překlad M.M.).

1.3.2.2 Slabičné abreviatury

Druhým typem zkratkových pojmenování v ruském jazyce jsou zkratky slabičné. Tyto typy zkratk jsou tvořeny složením jednotlivých slabik, resp. **slabičných hláskových skupin** členů sousloví. Na rozdíl od iniciálových zkratk lze „význam ruských slabičných zkratk snadno interpretovat ze zřetelně se vydělujících komponentů“³⁰. Většinou se slabičné zkratky skládají ze dvou (např.: *полпред – полномочный представитель*) či tří komponentů (např.: *минпромторг – министерство промышленности и торговли*), řidčeji se můžeme setkat s více komponenty.

Slabičné abreviatury můžeme dále rozdělit na dva následující podtypy:

1. slabičné abreviatury složené z počátečních částí slov

Abreviatury této podskupiny vznikají z **počátečních slabik** složených pojmenování. V. M. Deribas tyto počáteční části (slabiky) vnímá jako komponenty nebo odřezky slov³¹ (např.: *авиапром – авиационная промышленность*, *минюст – министерство юстиции*, *постпред – постоянный представитель*). Tato pojmenování se buď skládají z přídavného jména a jména podstatného (adjektivum + substantivum: *профком – профсоюзный комитет*) nebo dvou podstatných jmen (substantivum + závislé substantivum: *минздрав – министерство здравоохранения*). Z uvedených příkladů vyplývá, že „opěrným komponentem u abreviatur tohoto typu téměř vždy bývá zkrácené podstatné jméno“³² (překlad M. M.).

²⁹ Дерибас, В.М.: Аббревиатуры русского языка. Русский язык за рубежом, 4/92.

³⁰ Hrbáček, J.: Typy zkratkových pojmenování v ruštině a v češtině. ČSR 12, 1967. s. 160

³¹ Дерибас, В.М.: Аббревиатуры русского языка. Русский язык за рубежом, 4/92.

³² op. cit.

2. slabičné abreviatury složené z počáteční a konečné části slova

Abreviatury v této skupině (např.: *рация – радио станция*) se nevyskytují tak často jako abreviatury složené z počátečních částí slov. Podobně jako u předchozího typu mohou být zkratky skládány buď z adjektiva a substantiva (např.: *Интервидение – Интернациональное телевидение*), nebo dvou substantiv (např.: *мотель – мотор отель*).

1.3.2.3 Částečná zkratková slova

Jedná se o abreviatury, které jsou složeny z **prvního zkráceného komponentu a celého slova** (např.: *мединститут – медицинский институт, автотрасса – автомобильная трасса*). Tyto zkratky jsou vedle iniciálových zkratk také velice rozšířeným a užívaným typem abreviatur v ruském jazyce. Opět jsou většinou tvořeny ze dvou či tří komponentů. U některých oficiálních názvů institucí se však můžeme setkat i se zkratkami, které se skládají ze čtyř komponentů (např.: *Минздравсоцразвития – Министерство здравоохранения и социального развития*).

Částečná zkratková slova můžeme rozdělit na následující podtypy:

1. Částečná zkratková slova v nominativu

Tyto abreviatury vznikají spojením adjektiva a substantiva, přičemž opěrným komponentem je substantivum a zkráceným slovem adjektivum (např.: *зарплата – заработная плата, автозавод – автомобильный завод*). Velmi často se stává, že zkrácené slovo se stává základem pro celou řadu dalších abreviatur, tzn. že se stává produktivním (např.: *гос – государственный: госзаказ, госбанк, госбюджет, авто – автомобильный: автоавария, автовладелец, автозавод* и т. д.). U těchto abreviatur se můžeme setkat s tím, že se zkrácené slovo spojuje s nezkráceným pomocí interfixu *-o-* nebo *-e-* (např.: *взаимопомощь – взаимная помощь*). Zde už musíme rozlišovat případy, kdy se jedná o abreviaci a kdy už o kompozici (viz kapitola Abreviace a kompozice).

2. Částečná zkratková slova v genitivu nebo instrumentálu

Podskupinu v genitivu nebo instrumentálu tvoří zkratky dvou substantiv, z nichž první se zkracuje a druhé, ve formě genitivu nebo instrumentálu, se opět stává opěrným komponentem (např.: *замдиректора* – *заместитель директора, завкафедрой* – *заведующий кафедрой*). Tyto abreviatury se však nepoužívají ve formách těchto dvou pádů, ale pouze v nominativu (např.: *я говорил с замминистра*).

1.3.2.4 Kombinované abreviatury

Tuto skupinu tvoří různé kombinace předchozích skupin i jejich podskupin (např.: *собес* – *социальное обеспечение*). Ve většině případů se jedná o kombinaci jednotlivých podtypů iniciálových a slabičných abreviatur (např.: *ЕврАзЭС* – *Евразийское экономическое сообщество*).

1.4 Gramatické vlastnosti abreviatur

Jelikož se abreviatury řadí k podstatným jménům, můžeme u nich určovat gramatické kategorie rodu, čísla a pádu. V následující kapitole si tedy ujasníme, u kterých skupin zkratek a jakým způsobem se dané kategorie vyskytují.

1.4.1 Gramatická kategorie rodu

U **iniciálových písmenných abreviatur** se rod určuje podle stěžejního slova abreviatury. Stěžejním, neboli základním slovem, podle kterého určíme rod, je v převážné většině případů podstatné jméno (např.: *МГУ* – *Московский государственный университет: м.р., МГУ открыл, ГКПЧ* – *Гражданская комиссия по правам человека: ж. р., ГКПЧ предложила*). Znamená to tedy, že pokud známe zkratku, bez problému určíme také rod.

Složitější situace nastává u **iniciálových hláskových abreviatur**. Stejně jako u písmenných abreviatur se rod určuje pomocí stěžejního slova. Avšak můžeme se

setkat s tím, že k určení rodu musíme znát také jiné skutečnosti než pouze samotnou zkratku. „Výchozí rod zkráceného slovního spojení... je rod toho podstatného jména, ke kterému dešifrování plní nějakou objasňovací funkci“³³ (překlad M. M.) (např.: *ТУ – самолет, ДИП – станок, ГАЗ – автомобиль*). Zařazení k rodu může u hláskových abreviatur probíhat i pomocí zakončení. Slova, která jsou zakončena na tvrdou souhlásku, se řadí k mužskému rodu (např.: *ГУМ – Государственный универсальный магазин*: м.р.). Často pak nastává tzv. kolísání v rodě, to znamená, že je například stěžejní slovo středního rodu, ale jelikož je abreviatura zakončena na tvrdou souhlásku, je přiřazena k mužskému rodu nebo se užívají obě varianty (např.: *ИТАР-ТАСС – Информационное телеграфное агентство России*, м.р.).

Slabičné abreviatury jsou v převážné většině případů zakončeny souhláskou a jsou tedy řazeny k mužskému rodu (např.: *исполком – исполнительный комитет, Минздрав – Министерство здравоохранения*, přestože je *Министерство* jako stěžejní komponent středního rodu, díky zakončení na souhlásku se celá abreviatura řadí k mužskému rodu). Znamená to tedy, že u slabičných abreviatur nemá stěžejní komponent žádný význam.

U **částečných zkratkových slov v nominativu** se rod stanovuje stejným způsobem, jako u nezkrácených slovních spojení. Znamená to tedy, že rod se určuje podle posledního komponentu (např.: *авиакатастрофа – авиационная катастрофа*, ж.р., *спецвыпуск – специальный выпуск*, м.р., *экодвижение – экологическое движение*, с.р.).

Rod **částečných zkratkových slov v genitivu nebo instrumentálu** je vždy mužský (např.: *завкафедрой – заведующий кафедрой*, м.р., *замминистра – заместитель министра*, м.р.). V převážné většině případů se jedná o označení povolání. Pokud takto označujeme osoby ženského pohlaví, označení zůstane stejné, jelikož se v ruském jazyce nepřechyluje.

1.4.2 Gramatická kategorie čísla

Hlavním předpokladem k tomu, aby mohly abreviatury tvořit množné číslo, je, že se budou vyslovovat jako celá slova. To znamená, že gramatickou kategorii

---

³³ Алексеев, Д. И.: Сокращенные слова в русском языке. Книжный дом «Либроком», Москва 2009. s. 277

číslo je teoreticky možné určovat pouze u iniciálových abreviatur hláskových, slabičných abreviatur a částečných zkratkových slov. Ve většině případů se pak jedná o částečná zkratková slova (např. *Как федеральные телеканалы встретили и проводили..., в ночь на четверг сотрудники спецподразделений полиции..., все стадии формирования и удовлетворения госнужд*).

Pouze ve formě jednotného čísla se používají ty abreviatury, které jsou oficiálním názvem nějaké instituce, orgánu či například společnosti (např. *Минсоцразвития, Минрегионразвития, Роснефть*).

1.4.3 Skloňování abreviatur

Obecně lze abreviatury rozdělit na nesklonné a sklonné. To, zda bude abreviatura sklonná či nesklonná, závisí, kromě přiřazení k danému druhu abreviatury, ve velké míře na jejím gramatickém rodu. U nových, zatím ještě nezažitých abreviatur, se občas můžeme setkat s kolísáním ve skloňování. Také v hovorovém stylu se můžeme setkat s nesprávným skloňováním abreviatur, či skloňováním abreviatur nesklonných. V takových případech se jedná o nespisovné vyjádření.

Iniciálové abreviatury písmenné patří do skupiny nesklonných abreviatur. Tyto abreviatury se vyslovují po jednotlivých písmenech (např.: *АСВ [а-эс-бэ], КНР [ка-эн-эр], МЧС [эм-че-эс]*) a nechtou se jako celé slovo, což znemožňuje jejich plynulou výslovnost. V tomto případě je tedy zařazení tohoto druhu abreviatur do nesklonné skupiny podmíněno jejich výslovností.

Složitější situace nastává u **iniciálových abreviatur hláskových**. Výslovnost těchto abreviatur, tedy to, že se vyslovují jako celé slovo, není vždy zárukou pro skloňování. Skloňují se abreviatury, které jsou zakončeny tvrdou souhláskou, a patří tedy k mužskému rodu (např.: *вуз – без вуза, в вузе..., МХАТ – в МХАТе*, и т.п.). Tyto abreviatury se skloňují podle vzoru „завод“. Hlavní motiv k tomu, zda se bude abreviatura skloňovat či ne, je nutné hledat ve vzájemném vztahu gramatického rodu a rodu výchozího pojmenování. „V případě, že se gramatický rod těchto abreviatur shoduje s rodem stěžejního slova výchozího pojmenování“³⁴, se tyto abreviatury neskloňují. (překlad M.M.)

---

³⁴ Шведова, Н. Ю.: Русская грамматика. Наука, Москва 1980. s. 505

Slabičné abreviatury se skloňují pouze v případě, že náleží k mužskému rodu a jsou tedy ukončeny souhláskou (např.: *универмаг – я была в универмаге, исполком – в исполкоме подтвердили*). Pokud jsou ukončeny samohláskou -o, patří ke střednímu rodu typu метро, пальто a nesklonují se (viz výše).

Částečná zkratková slova v nominativu se skloňují podle posledního komponentu, to znamená, že pokud je poslední komponent například v mužském rodě, bude se abreviatura skloňovat podle prvního typu skloňování, apod. (např.: *...но не в адрес гособвинителей из Генпрокуратуры..., ...постановление президиума Мосгорсуда..., количество авиакомпаний должно быть радикально уменьшено...*).

Částečná zkratková slova v neměnném genitivním nebo instrumentálním tvaru, přestože jsou mužského rodu, jsou nesklonná a používají se výhradně v nominativu (např.: *мы встретились с замминистра*).

1.5 Pravopis abreviatur

Iniciálové písmenné abreviatury se, jak už ostatně napovídá jejich název, píší velkými písmeny (iniciálami). Avšak můžeme se setkat také s tím, že pro sémantické odlišení dvou totožných abreviatur se jedna varianta píše s velkými a druhá s malými písmeny (např.: *СПГ – Средневолжская промышленная группа, спг – сниженный природный газ*).

Iniciálové hláskové abreviatury se ve většině případů píší také velkými písmeny (*ВОЗ – Всемирная организация здравоохранения, ГУМ – Государственный универсальный магазин*), ale pokud se jedná o abreviatury, které se řadí k obecným jménům, píší se malými písmeny (např.: *вуз – высшее учебное заведение, загс – запись актов гражданского состояния*). V těchto případech se u takto obecně známých zkratků můžeme setkat i s oběma variantami jejich psaní, tedy buď velkými, nebo malými písmeny (např.: *ВУЗ – вуз, ЗАГС – загс*). Některé

abreviatury se mohou psát i kombinovaně. Jedná se o gramatická slova³⁵, která vstupují do zkratky. Většinou jsou takto zapsány zkratky, které obsahují spojku nebo předložku (např.: *АиФ – Аргументы и Факты*, газета).

Psaní **slabičných abreviatur a částečných zkratkových slov** se rozlišuje podle toho, zda se jedná o jméno obecné, či jméno vlastní. Jména obecná se píše malými písmeny (např.: *госпрограмма, допэмиссия, спецназовец*). Naproti tomu vlastní jména se píše velkým písmenem na začátku abreviatury (např.: *Генпрокуратура, Госдума, Байкалфинансгруппа*). U vlastních jmen se jedná o názvy institucí a podniků či o zeměpisné názvy (např.: *Ленобласть*).

1.6 Výslovnost a přízvuk abreviatur

Jelikož spolu výslovnost a přízvuk úzce souvisí, budeme se těmto jevům věnovat v následující společné kapitole.

Podle D. I. Alexejeva „Všechny abreviatury vznikají písemnou formou a stejnou formou se i rozšiřují. Otázku jejich výslovnosti tedy řeší mluvčí jako druhotný problém.“³⁶ (překlad M.M.) Přesto však existují některá základní pravidla, která pomáhají mluvčímu při výslovnosti jednotlivých typů abreviatur. Tato pravidla jsou velmi dobře zachycena v článku Ludmily Klibanové uveřejněném v časopise РЯЗР,³⁷ o němž se v následujícím výkladu opíráme.

Při výslovnosti **iniciálových zkratk** je velmi důležité rozdělení podle jejich složení, tedy zda jsou složeny pouze ze souhlásek, samohlásek, či jejich kombinace.

1. Iniciálové abreviatury, které obsahují **pouze samohlásky**.

Tato skupina abreviatur není početná. Abreviatury se čtou po jednotlivých písmenech a nevznikají tedy žádné problémy s jejich výslovností (např.

АО – акционерное общество [ао], ООО – общество с ограниченной

³⁵ Navránek, B. - Leška, O. - Hofman, A. - Krbec, M.: Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy I. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1961. s. 132

³⁶ Алексеев, Д. И.: Сокращенные слова в русском языке. Книжный дом «Либроком», Москва 2009. с. 201

³⁷ Клибанова, Л. А.: Аббревиатуры: орфография и морфология. Русский язык за рубежом 5, 1985. с. 33 - 36

ответственностью [ооо], ОАЭ – Объединенные Арабские Эмираты [оаэ]).

2. Iniciálové abreviatury, které obsahují **pouze souhlásky**.

Abreviatury složené pouze ze souhlásek se vyskytují nejčastěji z těchto tří skupin. Vyslovují se pomocí názvů jednotlivých písmen (např.: ВВП – валовый внутренний продукт [вэ-вэ-пэ], КНР – Китайская народная республика [ка-эн-эр], ММВБ – Московская межбанковская валютная биржа [эмэм-вэ-бэ]).

3. Iniciálové abreviatury, které obsahují jak **samohlásky, tak i souhlásky**.

U těchto abreviatur musíme dodržovat následující pravidla:

- Pokud se nachází na začátku nebo na konci zkratky jedna samohláska, bude se abreviatura vyslovovat pomocí názvů jednotlivých písmen (např.: АНХ – Академия народного хозяйства [а-эн-ха], ОМС – обязательное медицинское страхование [о-эм-эс], НКО – негосударственная коммерческая организация [эн-ка-о], МГУ – Московский государственный университет [эм-гэ-у]). Pokud se abreviatura skládá ze tří komponentů, uprostřed kterých se nachází jedno písmeno л, м, н, nebo р, existuje možnost, vyslovovat abreviatury jako jedno slovo (např.: СМИ – средства массовой информации [сми], СНО – студенческое научное общество [сно], СМО – система математического обеспечения [смо]).
- Jako celé slovo se iniciálové abreviatury vyslovují v případě, že se samohláska nachází mezi souhláskami nebo souhláska mezi samohláskami (např.: АФИ – Агентство финансовой информации [афи], РАН – Российская академия наук [ран], ЛАГ – Лига арабских государств [лаг]). Dále pokud se na začátku nebo konci slova vyskytují dvě nebo více samohlásek (např.: ООН – Организация объединенных наций [оон], НИИ – научно-исследовательский институт [нии], ОАК – открытое акционерное общество [оак]). Celým slovem se také čtou abreviatury, pokud se v delších zkratkách jejich samohlásky a souhlásky střídají (např.: ИМЭМО – Институт мировой

экономики и международных отношений [имэмо], ОСАГО – обязательное страхование автогражданской ответственности [осаго]).

Tato pravidla jsou platná i pro abreviatury přejaté z cizích jazyků (např.: *ЮНЕСКО* *англ. UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*, *русс. Организация Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры [юнеско]).*

U ostatních typů abreviatur, to znamená u slabičných abreviatur, částečných zkratkových slov, zkrácených slov a kombinovaných abreviatur, žádné problémy s jejich výslovností nevznikají, jelikož se vyslovují jako celá slova (např.: *газогидрат – газовый гидрат [газогидрат], исполком – исполнительный комитет [исполком], Минздравсоцразвития – Министерство здравоохранения и социального развития [минздравсоцразвития]).*

Problémy ale mohou vzniknout v případě přízvuků. Převážná většina abreviatur má přízvuk na posledním komponentu, ať už se jedná o iniciálu, slabiku či celé slovo (např.: *медработник, Минпромторг, АЕБ*).

„Zkratková slova částečná (složená z části slova, popř. z částí několika slov, a z celého slova) mají zpravidla kromě hlavního přízvuku na nezkráceném koncovém slově jeden, popř. více přízvuků vedlejších (např.: *гос/аппарат, проф/движение*.)“³⁸ Vedlejší přízvuk se často objevuje u slabičných komponentů (např.: *гос-*, *гор-*, *полит-*, *соц-*, atd.). Avšak u slabičných abreviatur se vedlejší přízvuk téměř nevyslovuje. Kromě částečných zkratkových slov se s vedlejším přízvukem můžeme setkat u iniciálových abreviatur, které:

1. jsou spojeny s čísly (např. označení strojů, letadel, apod.: *АН-10 – ан-десять, ГАЗ-59 – газ-пятьдесят-девять*),
2. obsahují velký počet samohlásek,
3. obsahují velký počet souhlásek.³⁹

³⁸ Havránek, B. - Leška, O. - Hofman, A. - Krbec, M.: Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy I. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1961. s. 85

³⁹ Алексеев, Д. И.: Сокращенные слова в русском языке. Книжный дом «Либроком», Москва 2009. с. 264

1.7 Vztah zkráceného a nezkráceného pojmenování a jejich užití

„Jednou z nevýhod abreviatur je jejich úplná závislost na výchozím, nezkráceném pojmenování.“⁴⁰ Znamená to tedy, že existence a osud, té či jiné abreviatury je závislý na existenci nezkráceného pojmenování, ze kterého daná abreviatura vznikla.

Ne všechny abreviatury však toto pravidlo potvrzují a chovají se více méně samostatně, což vedlo ke vzniku rozdílů ve skladbě mezi zkrácenými a nezkrácenými pojmenováními:

1. Strukturní rozdíly

Strukturní rozdíly jsou rozdíly v uspořádání jednotlivých komponentů abreviatury (např.: *кожимит* – *имитация кожи*, *автовладелец* – *владелец автомобиля*).

2. Lexikální rozdíly

Lexikální rozdíly spočívají v tom, že ne každá abreviatura obsahuje veškeré komponenty výchozího pojmenování (např.: *Кузбасс* – *Кузнецкий каменноугольный бассейн*, *МЧС* – *Министерство Российской Федерации по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям и ликвидации последствий стихийных бедствий*).

Někdy se můžeme setkat také s lexikálně-sémantickými rozdíly mezi výchozím a zkráceným pojmenováním, které jsou podle D. I. Alexejeva možné u každé abreviatury. V některých případech se reálně projeví a v jiných případech zůstanou pouze v potenciální rovině.⁴¹ Nejvíce se tyto rozdíly projevují v diachronním aspektu. Jedná se například o abreviaturu *главк*. Tato kombinovaná zkratka vznikla ze složeného spojení *главный комитет*. Tento výraz však začal být

---

⁴⁰ Алексеев, Д. И.: Сокращенные слова в русском языке. Книжный дом «Либроком», Москва 2009. s.208 - 209

⁴¹ op. cit. s. 210

velmi brzy archaický a zastoupil ho jiný, a to *главное управление*. Abreviatura *главк* však i přesto zůstala nadále stejná, pouze označovala jiný název, případně názvy, jelikož se používá i dnes k označení vedení či správy vysokých úřadů a ministerstev.

Rozhodnutí, zda užít zkrácené či nezkrácené pojmenování, záleží vždy na mluvčím či pisateli. Avšak existuje několik základních pravidel, kterými by se měl každý při užívání abreviatur řídit.

Abreviatury se obecně užívají více v psaných nebo v mluvených projevech, a to zejména v těch delších, ve kterých je možnost seznámit s nimi čtenáře v úvodu textu.⁴² S tímto případem se velmi často můžeme setkat i v ruském tisku. V psaném jazyce by se zkratky měly užívat pouze v odborném, administrativním či publicistickém stylu. Nikdy bychom neměli používat zkratky v takových textech, jako jsou například pozvánky či jiné slavnostní texty.

Stejně tak by se abreviatury neměly užívat ve slavnostních mluvených projevech. „Užití nezkrácené (tj. delší, popisnější) podoby signalizuje větší vážnost a úctu ke sdělovanému obsahu.“⁴³

Naopak v projevech odborného charakteru, kde jsou všichni posluchači obvykle dobře srozuměni s tématem, a tedy i s významem zkratk, působí jejich užívání přirozeně. Při projevech je tedy vhodné brát ohled na srozumitelnost zkratky. Pokud bychom užili abreviaturu před publikem, kterému není známo její rozšifrování, ztížíme mu tímto krokem chápání textu, a to i v případě, že na začátku svého projevu seznámíme posluchače s významem používaných zkratk.

V mluvených projevech bychom také neměli užívat zkratky, které se obtížně vyslovují, nebo které jsou příliš dlouhé a jsou tudíž pro mluvčího obtížně zařaditelné do jeho projevu.

Pozornost mluvčího či pisatele by se také měla upírat k počtu zkratk, které ve svém projevu používá, jelikož „nepřiměřené užívání zkratk zastíňuje smysl projevu a nutí čtenáře či posluchače obracet se na výkladové slovníky“.⁴⁴ (překlad M. M.)

---

⁴² Bartošek, J.: K diskuzi o zkratkách. Naše řeč 58/1 (1975). s. 25 - 30

⁴³ op. cit. s. 25 - 30

⁴⁴ Ильяш, М. И. – Мижевская, Г. М. – Попова, В. А. - Смольская, А. К.: Практическая стилистика русского языка. Выща школа, Киев 1975. с. 49 - 51

V ruském jazyce se můžeme setkat také s užitím zkrácených pojmenování v hovorovém stylu, ve kterém samotná abreviace slouží jako prostředek stylistické modifikace. Abreviace tady slouží k „tvoření zkrácených stylisticky snížených synonym podstatných jmen, která nejsou abreviaturami (např.: *факультет* – *фак*, *баскетбол* – *баскет*, *психопат* – *псих*)“.⁴⁵ (překlad M. M.)

1.8 Další typy abreviaturních útvarů

Kromě typů abreviatur, které jsme si uvedli v naší klasifikaci podle způsobu tvoření, existují další typy abreviaturních útvarů, se kterými se můžeme setkat nejen v ruské publicistice. Jedná se především o zkrácená slova, ustálené zkratky, grafické značky, zkratky křestních jmen a okazionální zkratky.

1.8.1 Zkrácená slova

Tyto abreviaturní útvary se od ostatních skupin liší tím, že jejich základem je pouze jedno slovo (např.: *спец*, *зав*, *зам*). Proto by se tato slova mohla také nazývat „useknutá“ (podle ruského názvu „усеченные слова“). Jedná se zřejmě o nejmenší skupinu zkratk. „Slova v této skupině netvoří ze slovního spojení, ale samostatného slova za pomoci oddělení druhé, konečné části slova“⁴⁶ (např.: *спец* – *специалист*, *зам* – *заместитель*).

Zkrácená slova se píší malými písmeny a obvykle se za nimi nepíše tečka, i když jsme se v sesbíraném materiálu setkali i s variantami s tečkou (např.: *спец* – *спец.*, *зам* – *зам.*).

1.8.2 Ustálené zkratky

Ustálené zkratky, někdy také nazývané grafické zkratky, „jsou slova, popř. slovní spojení, zkrácená zpravidla jen v psaném projevu a čtená naopak jako jejich

---

⁴⁵ Шведова, Н. Ю.: Русская грамматика. Наука, Москва 1980.

⁴⁶ Дерibas, В.М.: Аббревиатуры русского языка. Русский язык за рубежом, 4/92.

plná forma, a to v příslušném gramatickém tvaru podle větné platnosti⁴⁷ (např.: *т. е. – то есть, и т. д. – и так далее, напр. – например, кв. – квартира, руб. – рубль, см. – смотри*).

Za těmito zkratkami se zpravidla píše tečka (např.: *ср. – сравни, и др. – и другие, и т. п. – и тому подобное, коп. – копейка*). Na rozdíl od češtiny „zkracujeme slovo až za celou skupinou souhlásek“⁴⁸ (např.: *народный – народн., русский – русск.*). Pokud však zkracujeme slovo, které obsahuje dvě stejné souhlásky, zkracujeme už za první z nich (např.: *грамматический – грам., массовый – мас.*).

V ruském jazyce také existují ustálené zkratky, které se píší přes spojovník. Ty se pak přirozeně píší bez tečky (např.: *д-р – доктор, ф-т – факультет, ун-т – университет, ин-т – институт*).

1.8.3 Grafické značky

„Jsou to ustálené útvary z písmen různých abeced, číslic i nepísmenných znaků.“⁴⁹ Můžeme se setkat s napsáním těchto značek i v latině i v azbuce. Tečku pak za značkami nikdy nepíšeme.

Jedná se o označení měř (např.: *км – километр, м – метр, кв. м – квадратный метр, га – гектар*), vah a objemu (např. *кг – килограмм, л – литр*). Dále se značkami označují fyzikální a matematické jednotky (např. *ГГц – гигагерц, в – вольт, мвт – мегаватт, γ, Ω, β*), chemické vzorce (píší se latinkou, např. *H₂SO₄, C, H*). S grafickými značkami se také můžeme setkat v oblasti hudby (např.: *до, ре, ми, фа, соль, ля, си*).

1.8.4 Zkratky křestních jmen

V ruském hovorovém jazyce se velmi často setkáváme se zkracováním křestních jmen. Jedná se o tzv. **domácí podoby** křestních jmen. Kromě známých případů zkrácených jmen (např.: *Александр – Саша, Юрий – Юра, Анатолий – Толя, Дмитрий – Дима, Вероника – Роня, Антонина – Тоня, Тося, Елизавета – Лиза*), se můžeme v ruštině setkat i se zvláštními případy zkracování (např.:

⁴⁷ Petr, J. a kolektiv: Mluvnice češtiny 1. Academia, Praha 1986. s. 518

⁴⁸ Balcar, M. et al.: Příručka ruského pravopisu. Státní pedagogické nakladatelství. Praha 1983. s.85

⁴⁹ op. cit. s. 86

Элеонора – Люся). Tyto případy se ale většinou týkají jmen cizího původu. Převážná většina zkracovaných jmen nemá pouze jednu variantu, ale více (např.: *Александр – Саша, Шура, Вероника – Роня, Вера, Ника*). Většinou to záleží na člověku, jakou zkráceninu jména použije. Díky tomu neustále vznikají nové zkráceniny jmen, které se už ale ve většině případů nedostanou do širšího povědomí.

1.8.5 Okazionální zkratky

„Okazionalizmy jsou příležitostné neologismy, které (na rozdíl od vlastních neologismů) obvykle nemají možnost včlenit se do lexikálního systému nebo ji mají malou.“⁵⁰ Životnost okazionalizmů je velmi krátká a v jejich případě nedochází k rozšíření mezi širokou veřejností. V převážné většině případů se vyskytují v poezii, kde plní hlavně estetickou funkci.

Okazionální zkratky pak budou takové, které pisatel používá pouze pro svou vlastní potřebu nebo jimi jednorázově ožíví svůj text (či mluvčí svůj projev).

2. Publicistický styl

Jelikož je naše práce založena na materiálu z ruské publicistiky, budeme se tomuto stylu v následujících kapitolách věnovat podrobněji.

2.1 Charakteristika publicistického stylu

Podle ruské tradice je publicistický styl jedním z pěti **funkčních stylů** (odborný styl, administrativní styl, publicistický styl, umělecký styl a hovorový styl) a patří do skupiny knižních stylů. Sjednocuje tedy v sobě **žánry informativní** (tzn. sdělení nových zpráv, k čemuž se užívá korespondence, referát, zpráva), **publicistické** (hodnocení, posouzení různých faktů – reportáž, interview, fejeton, úvodník), **beletristické** (obecné znaky – esej, studie, povídka, anekdota). Jedná se o otevřený, dynamický, neustále se měnící a rozvíjející styl, který obsahuje i prvky ostatních funkčních stylů.

---

⁵⁰ Staněk, V.: Okazionalizmy v současné české publicistice. Naše řeč, ročník 85 (2002), č. 2.

Publicistický styl má dvě základní funkce, které se v něm sjednocují a ztěžují tedy charakteristiku samotného textu:

1. **informativní** (tzn. informovat čtenáře o nových událostech, předávat názory),
2. **působící** (tj. agitace, propaganda, vyvolávat různé názory u čtenářů).

Tento styl se začal rozvíjet v polovině 16. století, tedy v éře renesance, a to především v Itálii, Rakousku, Německu a Nizozemí (v těchto zemích se začaly vydávat první noviny). Do Ruska se pak tento styl dostal na počátku 18. století, během panování cara Petra I. (v roce 1702 byly vydány první noviny „Ведомости“). V 18. století se začaly v Rusku vydávat první noviny a časopisy za redakcemi například I. A. Krylova, N. I. Novikova, A. P. Sumarokova, D. I. Fonvizina, v 19. století to pak byli například V. G. Bělinskij, A. I. Gercen, N. G. Černyševski a N. A. Dobroljubov. V této době se všechny noviny a časopisy věnovaly téměř výhradně politice. Ve 20. století se pak noviny stávají samostatným funkčním stylem.⁵¹

Jazyk publicistického stylu je velmi nesourodý a bohatý. Sjednocuje v sobě jak znaky publicistického stylu, tak znaky ostatních stylů, tedy jak standardní prostředky, tak prostředky expresivní. Jazyk publicistického stylu tedy vykazuje dvě protichůdné tendence:

1. **Standardizace jazyka** Standardizace jazyka označuje používání klišé, standardů a jazykových stereotypů pro předání objektivní informace (jedná se o prostředky knižních stylů).
2. **Expresivnost jazyka** Na rozdíl od standardizace využívá expresivnost emocionální a expresivní prostředky s cílem zapůsobit na čtenáře a jeho emoce (jedná se o konstrukce hovorového stylu, metafory, neologismy).

---

⁵¹ V 50. letech začal Kostomarov považovat noviny za samostatný funkční styl.

Jak už bylo uvedeno výše, jedním ze základních znaků publicistického stylu je **bohatost stylů** (neboli také kontrastnost), což znamená, že v něm najdeme rysy mnoha dalších funkčních stylů. Dalším důležitým znakem je také již uvedený **jazyk**, pomocí kterého se předává objektivní informace a působí se též se na čtenáře. V publicistickém stylu není důležitý pouze samotný text, ale také **situace** (mimojazyková situace, která je velmi důležitá, kontext nebo to, že není celá informace plně vyjádřena). Publicistický styl každé země obsahuje určité prvky každého národa, to znamená, že odráží jeho kulturu, smysl pro humor a samotný jazyk. Jedná se proto o **národní specifický styl**.

S jazykem je úzce spojena také slovní zásoba. Proto si uvedeme alespoň základní lexikální prostředky, které se užívají v publicistickém stylu. Jsou to:

1. **termíny ze společenské a politické oblasti** (např.: *глава государства, митинг, прессконференция, выборы, встреча в верхах*),
2. **expresivní lexikální prostředky**: metafora (např.: *армия – армия безработных, коллапс – финансовый коллапс, сидеть на игле – Россия сидит на игле инвесторов*),
3. **emocionálně zbarvená slova** (v kladném nebo záporném smyslu),
4. **sufixy hovorového stylu** (např. – *инк(а), по –ому, -щин(а)*).

V publicistickém stylu se užívá jak gramatických pravidel knižních stylů (jednoduché věty, souvětí, kondenzace, klišé, nominativní řetězce), tak i expresivnost, která je spojena s hovorovým jazykem (různé typy větných konstrukcí, tázací a rozkazovací věty, neúplné věty). Užívají se jak jazykové prostředky (např.: citáty, přísloví, pořekadla, slovní hříčky), tak i mimojazykové prostředky (např.: grafika – tučné písmo, barva, napsaní části slov velkými písmeny) a jiné.

2.2 Současné vývojové tendence v publicistickém stylu

Jelikož je publicistický styl velmi otevřený a dynamický, neustále reaguje na změny ve společenském a politickém systému. „V současném modelu novinářské

komunikace se dále zásadně změnila některé důležité složky komunikativního aktu (např. filtr, hodnotový žebříček a kód, typ sdělení, adresát a adresant).⁵²

V současném publicistickém stylu je také velmi důležitá **hra s jazykem** (např.: *ВВП – валовой внутренний продукт* i *Владимир Владимирович Путин*). Každý autor se snaží vymyslet svůj individuální styl. Cílem může být šokování čtenáře. Autoři také experimentují s vnitřní strukturou, snaží se o vážných věcech mluvit nevážným způsobem.

Velmi důležitou tendencí je také rozšiřování **dialogu se čtenářem**. Dialog vzniká pomocí různých anket, interview, horoskopů, čtenářských dopisů, poraden, soutěží, apod.

V publicistickém stylu neustále vznikají **neologismy**, používají se známá slova v nových významech (nejčastěji ironie). V ruských novinách se velmi často setkáváme ironií či parodií, a to především u hodnocení (např.: stará hesla v novém významu – *Страна победившего социализма!* ⇒ *Страна победившего нас социализма!*).

Výraznou vývojovou tendencí v současné ruské publicistice představuje také **abreviace**. V ruské publicistice neustále vznikají nové abreviatury, které se buď používají pouze v tom daném textu (okazionálně), nebo se uchytí a dostanou se do všeobecného užívání. V ruském tisku se užívají jak iniciálové abreviatury, tak i jiné typy abreviaturních útvarů. Stává se, že na jedné straně v ruských novinách najdeme i 70 různých abreviatur.

Nové tendence se projevují také v **základních funkcích publicistického stylu**, tedy ve funkci působící, ale zejména informativní. „Informativní funkce převládá u zahraničních zpráv, kde dříve dominovaly kladné či záporné hodnotící prvky. Záporné hodnocení se naopak aktivizuje ve zprávách o domácím dění).“⁵³

Obecně lze říci, že „se vývoj současného ruského publicistického stylu – obdobně jako vývoj ruštiny vůbec – přirovnává k tvůrčí revoluci v jazyce. Oproti předcházejícím obdobím dochází k výrazné demokratizaci a liberalizaci publicistiky

---

⁵² Pilátová, J.: Krátká zpráva v současné ruské a české publicistice. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc 2009. s. 17

⁵³ op.cit. s. 18

nejen na vyšší úrovni procesu komunikace ve společnosti a modelu žurnalistiky vůbec, ale i na úrovni jazykových prostředků⁵⁴.

---

⁵⁴ Pilátová, J.: Krátká zpráva v současné ruské a české publicistice. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc 2009. s. 18

II PRAKTICKÁ ČÁST

Jelikož abreviatury zaujímají důležité místo v současné ruské publicistice, budeme se v praktické části naší práce věnovat samotné klasifikaci abreviatur, a to podle kritérií, která jsme si uvedli v kapitole Klasifikace abreviatur (tzn. klasifikace abreviatur podle sémantického hlediska a podle způsobu tvoření). V praktické části naší práce budeme pracovat s materiálovým korpusem 585 abreviatur.

Klasifikaci abreviatur v praktické části provedeme nejprve podle sémantického hlediska, to znamená:

- ekonomika, finance, podnikání,
- politika, stát, státní správa,
- školství, věda, kultura,
- doprava, cestování,
- technika, technologie,
- společnost
- oficiální názvy institucí.

V jednotlivých tematických oblastech pak provedeme vnitřní klasifikaci, a to podle způsobu tvoření abreviatur, tedy:

1. Iniciálové abreviatury

- hláskové
- písmenné
- smíšené

2. Slabičné abreviatury

- složené z počátečních částí slov
- složené z počáteční a konečné části slova

3. Částečná zkratková slova

- v nominativu
- v genitivu nebo instrumentálu

4. Kombinované abreviatury

3. Klasifikace abreviatur

V této části naší práce tedy budeme zkoumat jednotlivé typy abreviatur v oblastech, které jsme si uvedli výše. Pokusíme se zjistit, jaké typy abreviatur se vyskytují v různých oblastech současné ruské publicistiky, v jakém počtu a případně, vyskytují-li se mezi oblastmi výraznější odchylky. V každé tematické oblasti se také budeme krátce věnovat přejatým abreviaturám, které se v ruské publicistice také vyskytují. Nejdříve se tedy stručně seznámíme s nasbíraným materiálem. Pro lepší představu o užívání abreviatur v ruské publicistice si také vždy uvedeme několik příkladů z ruského tisku.

3.1 Ekonomika, finance, podnikání

V této tematické oblasti jsme shromáždili celkem 123 abreviatur (např.: *АФИ* – *Агентство финансовой информации*, *НББ* – *Национальный банк Белоруссии*, *госкомпания* – *государственная компания*, *капзатраты* – *капитальные затраты*).

3.1.1 Iniciálové abreviatury

Iniciálové abreviatury hláskové

V této podskupině se nachází celkem 17 abreviatur, např.:

- *АЕБ* *Ассоциация европейского бизнеса,*
- *ЗАО* *Закрытое акционерное общество,*
- *ОЭЗ* *особая экономическая зона,*
- *ПИК* *проектно-инжиниринговая компания
потребителей и благополучия,*
- *СПАРК* *Система профессионального анализа рынков
и компаний,*
- *ШОС* *Шанхайская организация сотрудничества.*

Пříklady z tisku:

«Все интересуются», - добавил казахстанский лидер, заметив, что идею ЕЭП высказывал еще в 1994 году.⁵⁵

Напомним, что в начале сентября Сбербанк и «Уралсиб» подписали договоры о присоединении к правилам единой платежной сервисной системы УЭК.⁵⁶

Iniciálové abreviatury písmenné

Do této podskupiny jsme zařadili 70 abreviatur, např.:

- *АРБ* *Ассоциация российских банков,*
- *ДПС* *Добровольное пенсионное страхование,*
- *ММВБ* *Московская межбанковская валютная биржа,*
- *НБКИ* *Национальное бюро кредитных историй,*
- *ФСС* *Фонд социального страхования,*
- *ЦМТ* *Центр международной торговли.*

Пříklady z tisku:

В итоге в сравнении с проектом 7 июля ВВП и доходы федерального бюджета выросли на сходную величину – около 1,15 трлн руб.⁵⁷

В 2012 году бизнес доплатит сверх планов еще 200 млрд руб. НДС и налога на прибыль.⁵⁸

Iniciálové abreviatury smíšené

Na rozdíl od předchozích rozsáhlých skupin se v této skupině nachází pouze jediná abreviatura. Tato abreviatura se však nachází pomezi smíšených a písmenných iniciálových abreviatur. Jedná se o následující abreviaturu:

- *ВЕФК* *Восточно-Европейская финансовая корпорация*

---

⁵⁵ Известия 16.9.2011. с. 2

⁵⁶ Коммерсантъ 15.9.2011. с. 23

⁵⁷ Коммерсантъ 14.9.2011. с. 1

⁵⁸ Коммерсантъ 14.9.2011. с. 1

Пříklad z tisku:

За счет этих денег, перечисленных экс-главой правления Инкасбанка в ВЕФК, и была покрыта недостача.

3.1.2 Částečná zkratková slova

Částečná zkratková slova v nominativu

V této skupině je zařazeno 33 abreviatur, např.:

- *допэмиссия*   дополнительная эмиссия
- *инвесткомпания*   инвестиционная компания
- *сбербанк*   сберегательный банк
- *физлицо*   физическое лицо
- *фингруппа*   финансовая группа
- *юрслужба*   юридическая служба

Пříklady z tisku:

Поэтому стимулирование производства, создание новых рабочих мест, вышение зарплат, адресная поддержка рабочих останутся приоритетами государства на ближайшие годы.⁵⁹

При нынешних правилах до достижения этого порога работодатель платит с таких зарплат в соцфонды 34 процента.⁶⁰

3.1.3 Kombinované abreviatury

Skupinu kombinovaných abreviatur, která obsahuje 2 jednotky, si můžeme rozčlenit na dvě menší podskupiny. V tomto případě se jedná o:

Slabičné abreviatury + iníciaľové abreviatury

- ЕврАзЭС   Евразийское экономическое сообщество

Slabičné abreviatury + koncovka posledního komponentu

- макра   макроэкономика

---

⁵⁹ Российская газета, 9.9. с.2

⁶⁰ Российская газета, 9.9. с.1

Пříklady z tisku:

*На следующем саммите в мае 2012 года Москва намерена инициировать реформу ЕврАзЭС.*⁶¹

Ze získaného materiálu můžeme vyvodit, že se v oblasti ekonomiky, financí a podnikání vyskytují v publicistické sféře následující typy abreviatur: všechny typy **iniciálových abreviatur, částečná zkrácená slova v nominativu a kombinované abreviatury**. Zcela pak scházejí slabičné abreviatury.

Největší podíl mají v analyzovaném materiálu **iniciálové abreviatury písmenné** (56,91 %) a **částečná zkratková slova v nominativu** (26, 84 %). Dále následují **iniciálové abreviatury hláskové** (13,82 %), **iniciálové abreviatury smíšené a kombinované abreviatury** (obě skupiny 0,81 %). Tímto tedy můžeme potvrdit, že alespoň v oblasti ekonomiky, financí a podnikání se potvrzuje náš teoretický poznatek, že iniciálové abreviatury jsou nejrozšířenější skupinou abreviatur vůbec.

Nejčastěji se v materiálu vyskytoval opěrný komponent **банк**: *ВЭБ, ВБ, ВТБ, ГПБ, ЕЦБ, НББ, ЦБ, евробанк, инвестбанк, Русславбанк, сбербанк, центробанк*, dále **фонд**: *ФОТ, МВФ, ПФР, РФПИ, ФСС, инвестфонд, соцфонд, спецфонд*; **центр**: *ЦЭА, ВТЦ, МЦИ, ЦКС, ЦМТ*. Dalšími opěrnými komponenty, které se v našem materiálu vyskytly více, než dvakrát jsou: **ассоциация**: *АЕБ, АРБ, НАПФ, НВА*; **общество**: *ЗАО, АО ОАО, ООО*; **компания**: *ПИК, АФК, МРСК, инвесткомпания*; **система**: *СПАРК, НПС, ФКС, ФРС*; **организация**: *ШОС, ВТО, НКО*; **корпорация**: *АФК, ИК, ВЕФК*; **налог**: *НДПИ, НДС, НДСЛ*; **союз**: *ВСС, РСПП, профсоюз*.

U částečných zkratkových slov pak můžeme pozorovat užívání slov se stejným komponentem, tzv. **slovotvorným hnízdem**, to znamená slovotvorným základem společným pro celou skupinu slov. V oblasti ekonomiky, financí a podnikání se nejčastěji vyskytovala slovotvorná hnízda **ген-** (*генеральный*): *гендиректор, генподрядчик*; **евро-** (*европейский*): *евробанк, евровалюта, еврооблигация, евроцент*; **инвест-** (*инвестиционный*): *инвестбанк, инвестбанкир, инвесткомпания, инвесткруги, инвестфонд, инвестхолдинг*;

---

⁶¹ <http://izvestia.ru/news/518989>

спец- (специальный): спецкартсчет, спецфонд; **фин-** (финансовый): фингруппа, финэкспертиза; **юр-** (юридический): юрлицо, юрслужба.

3.2 Politika, stát, státní správa

V oblasti politiky, státu a státní správy jsme shromáždili celkem 174 abreviatur ze 4 základních skupin (např.: *МИД – Министерство иностранных дел, ВВС – Высший военный совет, горком – городской комитет, мосизбирком – московская городская избирательная комиссия, госконтроль – государственный контроль, Минкомсвязи – Министерствo связи и массовых коммуникаций*).

3.2.1 Iniciálové abreviatury

Iniciálové abreviatury hláskové

V této podskupině se nachází celkem 18 hláskových abreviatur, např.:

- *ГАС* *Государственное агентство связи,*
- *МЭР* *Министерство экономического развития*
- *НАТО* *Организация Североатлантического договора*
- *ПАСЕ* *Парламентская ассамблея совета европы*
- *ФАС* *Федеральная антимонопольная служба*
- *ЦАО* *Центральный административный округ*

Пříklady z tisku:

Оба дела были переданы в президиум ВАС, который вчера отменил судебные акты, признал контракты действительными а обязал взыскать с Балтийского завода €20 млн в пользу Stena.⁶²

---

⁶² Коммерсантъ, 14.9.2011. с. 9

У МГИК есть 15 дней на то, чтобы дать мотивированный отказ в регистрации инициативой группы либо направить документы в Мосгордуму.⁶³

За деньги партия может выступать в любом СМИ, которое заранее оповестит ЦИК о своем участии в агитационной кампании и опубликует расценки.⁶⁴

Iniciálové abreviatuры písmenné

V této podskupině je zařazeno 60 abreviatur z uvedeného korpusu, a to např.:

- ГИБДД Государственная инспекция безопасности дорожного движения,
- ДПР Демократическая партия России
- ЛДПР Либерально-демократическая партия России,
- МЗ Министерство здравоохранения и социального развития,
- ОМС орган местного самоуправления,
- ФСБ Федеральная служба безопасности.

Пříklady z tisku:

В то же время реформы, например МВД, не столько цепляют общество, сколько «показывают его пороки, беды».⁶⁵

«Все тела погибших подняты, отправлены на опознание», - доложил глава МЧС Сергей Шойгу на совещании у президента.⁶⁶

Возможно, господин Дворкович имел в виду то, что у Минфина и ФНС и в 2012 году сохранятся возможности дополнительно наращивать сборы налогов, не изменяя их ставок.⁶⁷

---

⁶³ Коммерсантъ, 14.9.2011. с. 6

⁶⁴ Российская газета, 9.9.2011. с. 2

⁶⁵ Коммерсантъ, 14.9.2011. с. 2

⁶⁶ Российская газета, 9.9.2011. с. 1

⁶⁷ Коммерсантъ, 14.9.2011. с. 6

3.2.2 Slabičné abreviatury

Slabičné abreviatury složené z počátečních částí slov

Do této podskupiny řadíme 23 abreviatur, např.:

- *госдеп* *государственный департамент,*
- *избирком* *избирательная комиссия,*
- *минатом* *Министерство по атомной энергии,*
- *минпромторг* *министерство промышленности и торговли,*
- *обком* *областной комитет,*
- *Рослесхоз* *Федеральное агентство лесного хозяйства.*

Пříklady z tisku:

Как заявила госпожа Кузнецова, КПРФ было отказано из-за того, что под ходатайством стояла подпись только первого секретаря горкома Валерия Раишкина.⁶⁸

29 октября 1996 года заместителем секретаря Совбеза РФ стал Борис Березовский.⁶⁹

Рост доходов, не относящихся к изменению макроэкономических показателей, согласно документам Минфина, составит в 2012 году 298 млрд руб.⁷⁰

3.2.3 Částečná zkratková slova

Částečná zkratková slova v nominativu

Podskupina částečných zkratkových slov v nominativu je tvořena celkem 63 abreviaturami. Jedná se například o tyto výrazy:

- *генассамблея* *генеральная ассамблея,*
- *горсуд* *городской суд,*
- *госгарантия* *государственная гарантия,*
- *гособорнзаказ* *государственный оборонный заказ,*
- *евродепутат* *европейский депутат,*
- *политсовет* *политический совет.*

⁶⁸ Коммерсантъ, 16.9.2011. с. 2

⁶⁹ Коммерсантъ, 16.9.2011. с. 2

⁷⁰ Коммерсантъ, 14.9.2011. с. 1

Пříklady z tisku:

Для этого первый вице-премьер Игорь Шувалов создал рабочую группу, которая до конца года должна разработать единое решение и расставить все точки над *i* в реформе госзакупок.⁷¹

Не ограничившись этим, судебная тройка вынесла и частное определение, но не в адрес гособвинителей из Генпрокуратуры, а только председателя Мосгорсуда Ольги Егоровой, обратив ее внимание «на грубое нарушение закона, допущенное при рассмотрении надзорных жалоб».⁷²

Впрочем, о возможной причастности политэмигранта к этому делу ранее следствию уже доводилось говорить.⁷³

Částečná zkratková slova v genitivu nebo instrumentálu

Tato podskupina obsahuje 9 abreviatur z dané oblasti, např.:

- Минздравсоцразвития Министерство здравоохранения и социального развития
- Минкомсвязи Министерство связи и массовых коммуникаций,
- Минприроды Министерство природных ресурсов и экологии,
- Минрегионразвития Министерство регионального развития,
- Минэкономразвития Министерство экономического развития,
- Минэкономки Министерство экономики.

Пříklady z tisku:

Первый замминистра иностранных дел России Андрей Денисов рассказал, какие новые задачи стоят перед СНГ.⁷⁴

Оказалось, что Минобороны и Минобрнауки по-разному трактуют ст. 24 закона «О воинской обязанности и военной службе».⁷⁵

---

⁷¹ РБК daily, 16.9.2011. с. 3

⁷² Коммерсантъ, 14.9.2011. с. 6

⁷³ Коммерсантъ, 16.9.2011. с. 1

⁷⁴ Российская газета, 9.9.2011. с.1

⁷⁵ Коммерсантъ, 14.9.2011. с. 5

3.2.4 Kombinované abreviatury

Iniciálové abreviatury + slabičné abreviatury

Kombinované abreviatury tvoří nejmenší podskupinu v oblasti politiky, státu a státní správy a obsahují pouze jedinou položku, a to:

- ПАРНАС *Партия народной свободы.*

Пříklad z tisku:

«С одной стороны, я хотел бы, чтобы он стал оппозиционером, но с другой стороны, если он им станет, то может последовать за Ходорковским», - сказал „Ъ“ сопредседатель ПАРНАС Борис Немцов.

V oblasti politiky, státu a státní správy se v našem materiálu vyskytly veškeré typy abreviatur z naší klasifikace, tedy **iniciálové** abreviatury, **slabičné** abreviatury, **částečná zkratková slova** a **kombinované** abreviatury. Kromě iniciálových abreviatur smíšených a slabičných abreviatur složených z počáteční a konečné části slov se v nasbíraném materiálu nacházejí také všechny podtypy abreviatur.

Nejčastěji se vyskytovala částečná zkratková slova v nominativu (36,21%) a **iniciálové** abreviatury **písmenné** (34,48%). Méně často se v analyzovaných textech nacházely **slabičné** abreviatury (13,22%), **iniciálové** abreviatury **hláskové** (10,35%), **částečná zkratková slova v genitivu nebo instrumentálu** (5,7%) a nakonec **kombinované** abreviatury (0,57%). Z takových výsledků je možné vyvodit, že na rozdíl od teoretických prací, které uvádějí naprostou převahu iniciálových abreviatur nad ostatními typy, tomu tak v politické oblasti ruské publicistiky není. Zde jsou skupiny iniciálových abreviatur a částečných zkratkových slov početně vyrovnané.

Z komponentů pak v politické oblasti naprosto přirozeně převažoval komponent **министерство**: МИД, МЭР, МВД, МЗ, МЧС, Минздрав, Минрегиона, Минпромторг, Минэнерго, Минюст, a jiné, dále **комиссия**: МГИК, ЦИК, ГКРЧ, ФК, ЦК, ЦКРК, горком, избирком, центризбирком, госком; **служба**: ГЭС, ФАС (Федеральная антимонопольная служба), СГО, ФНС, ФПС, ФСБ, ФСФР, ФТС; **комитет**: НАК, КГБ, СКР, ЦК, горком, исполком, обком, профком; **партия**: СЕПР, ВКП (б), ДПР, КПРФ, ЛДПР, НРПР, РПП; **совет**: ВВС, СССР,

СФ, Совбез, генсовет, госсовет, набсовет, политсовет; управление: УБОП, УФАС, ГСУ, ГУ (главное управление i генеральное управление), ГУВД; суд: ВАС, ФКС, горсуд, Мосгорсуд, облсуд; агенство: ГАС, ФАС (Федеральное агенство связи); республика: КНДР, КНР, РСФСР, ФРГ; департамент: КАД, СД, госдеп, госдепартамент.

U slovotvorných hnízd převažoval komponent **гос-** (*государственный*): *госаппарат, госдолг, гособлигация, господдержка, госслужащий, госрасходы, госчиновник* a jiné, dále **мин-** (*министерство*): *Минатом, Минпромторг, Минкомсвязи, Минздравсоцразвития, Минобрнауки, Минобороны* aj.; **рос-** (*российский*): *Росгосстрах, Рослесхоз, Росстат, Росавиация, Росалкогольрегулирование, Росатом, Роскосмос, Роспотребнадзор, Росприроднадзор, Ространснадзор; евро- (*европейский*): *евродепутат, еврозона, евроинтеграция, еврокомиссар, европарламент, европарламентарий, Евросоюз; ген- (*генеральный*): *генассамблея, генконсульство, генпрокуратура, генсовет, генпрокурор.***

V oblasti abreviací se občas můžeme setkat s tím, že má jedna abreviace několik možných rozšifrování (např.: *КП – коммунитационный пакет, круговой профиль, купонная приватизация, СДД – система сбора данных, Союз свободных демократов, среднесрочный депозит*). Rozhodující roli pro rozšifrování má potom kontext. Vyskytují se také případy opačné, tedy, že jedno souslovné pojmenování má více užívaných abreviací. S druhým případem se můžeme denně setkat v současné ruské publicistice, a to v případech názvů některých ministerstev. Proto si uvedeme ruská ministerstva s variantami jejich zkracování:

- *Министерство внутренних дел* *МВД, Минвнутдел,*
- *Министерство здравоохранения и социального развития* *Минздравсоцразвития, МЗ, Минздрав,*
- *Министерство иностранных дел* *МИД, Мининдел,*
- *Министерство культуры* *Минкультуры, МК,*
- *Министерство обороны* *Минобороны, МО,*
- *Министерство образования и науки* *Минобрнауки, МОиН,*

- *Министерство регионального развития* *Минрегионразвития, Минрегион,*
- *Министерство сельского хозяйства* *Минсельхоз, МСХ,*
- *Министерство транспорта* *Минтранс, МТ,*
- *Министерство финансов* *Минфин, МФ,*
- *Министерство экономического развития* *Минэкономразвития Минэкономики, МЭРТ, МЭР, МЭРиТ,*
- *Министерство юстиции* *Минюст, МЮ,*
- *Министерство по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям и ликвидации последствий стихийных бедствий* *МЧС, Мин ЧС,*
- *Минэнерго* *Минэнерго, МЭ.*

Zajímavý pohled také nabízí komponent ***Рос-***. Tento zkrácený komponent označuje přídatné jméno *Российский*. V oblasti politiky, státu a státní správy se však ve velkém množství abreviatur setkáváme s tím, že komponent *Рос-* je součástí pouze zkratkového pojmenování, ale už není součástí jeho rozšíření, ve skutečnosti označuje ruskou federální službu či agenturu. V našem materiálu se jednalo o tyto slabičné abreviatury a částečná zkrácená slova:

- *Рослесхоз* *Федеральное агентство лесного хозяйства,*
- *Росстат* *Федеральная служба государственной статистики,*
- *Росавиация* *Федеральное агентство воздушного транспорта,*
- *Росалкогольрегулирование* *Федеральная служба по регулированию алкогольного рынка,*
- *Росатом* *Федеральное агентство по атомной энергии,*

- *Роскосмос* Федеральное космическое агентство,
- *Роспотребнадзор* Федеральная служба по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия,
- *Росприроднадзор* Федеральная служба по надзору в сфере природопользования,
- *Ространснадзор* Федеральная служба по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека.

3.3 Školství, věda, kultura

Do tematické oblasti školství, vědy a kultury jsme zařadili 29 abreviatur (např.: ЕГЭ – Единый государственный экзамен, ГУ-ВШЭ – Государственный университет – Высшая школа экономики, РАМН – российская академия медицинских наук, МХК – Московский художественный клуб).

3.3.1 Inicialové abreviatury

Inicialové abreviatury hláskové

V této skupině se nachází celkem 10 abreviatur, a to například:

- *вуз* высшее учебное заведение,
- *ИАЦ* информационно-аналитический центр,
- *ИКСИ* Институт комплексных социальных исследований,
- *ИМЭМО РАН* Институт мировой экономики и международных отношений Российской академии наук,
- *НИИ* научно-исследовательский институт,
- *НИУ* научно-исследовательское учреждение.

Пříklady z tisku:

Профессор РЭШ Константин Стырин согласен с коллегой, однако отмечает, что сохранение цен на нефть на уровне начала 2011 года вряд ли возможно.⁷⁶

Но они регулярно манифестируют, что России нужна совсем другая школа – «Наша новая школа» и новые ФГОС.⁷⁷

Iniciálové abreviatyry písmenné

Do této skupiny jsme zařadili 17 abreviatur, např.:

- *АНХ* Академия народного хозяйства,
- *ВДНХ* Выставка достижений народного хозяйства,
- *МФТИ* Московский физико-технический институт,
- *МХК* Московский художественный клуб,
- *МХТ* Московский художественный театр,
- *МЦБ* Межпоселенческая центральная библиотека.

Пříklady z tisku:

«Аспирантам до сих пор присылают повестки, - рассказал один из авторов письма президенту, аспирант МГТУ „Станкин“ Сергей Качалин.⁷⁸

До сих пор единственный в столице детский хоспис работал при НПЦ медпомощи детям в Солнцево.⁷⁹

В этом смысле гораздо любопытнее в ЦДХ смотреть не на работы самих номинантов, а на их организацию в пространстве.⁸⁰

---

⁷⁶ РБК daily, 16.9.2011. с. 3

⁷⁷ Известия, 16.9.2011. с. 10

⁷⁸ Коммерсантъ, 14.9.2011. с. 5

⁷⁹ Известия, 16.9.2011. с. 6

⁸⁰ РБК daily, 16.9.2011. с. 12

3.3.2 Částečná zkratková slova

V oblasti částečných zkratkových slov se oproti předešlým sémantickým oblastem nachází pouze dvě jednotky, a to:

Částečná zkratková slova v nominativu

- *госаккредитация*   государственная аккредитация

Částečná zkratková slova v genitivu nebo instrumentálu

- *завкафедрой*   заведующий кафедрой

Пříklady z tisku:

В заявлении он указывает, что госаккредитация ФТСР была приостановлена 23 декабря 2011 года приказом министерства спорта, туризма и молодежной политики на 90 календарных дней, а 23 марта этого года Минспорттуризма продлил этот срок еще на семь календарных дней – до 30 марта.⁸¹

Директор Государственного Эрмитажа, профессор Михаил Пиотровский избран завкафедрой истории стран Древнего Востока Санкт-Петербургского государственного университета.⁸²

Oblast školství, vědy a kultury není v současné ruské publicistice, co se abreviatur týče, příliš rozsáhlá, proto v této oblasti nebudeme uvádět procentuální údaje, které by v tak malém korpusu nemohly mít relevantní platnost.

V této oblasti se vyskytly pouze **iniciálové abreviatury** (iniciálové abreviatury hláskové, iniciálové abreviatury písmenné) a **částečná zkratková slova** (částečná zkratková slova v nominativu, částečná zkratková slova v genitivu nebo instrumentálu).

Z komponentů se nejčastěji vyskytoval **институт**: *ИКСИ, ИМЭМО, НИИ, МГИ, МФТИ*; **центр**: *ИАЦ, ВВЦ*; **академия**: *РАН, АНХ, РАМН* a **школа**: *РЭШ, ВШТ, ВШЭ*.

⁸¹ http://rapsinews.ru/incident_news/20120402/262652641.html

⁸² <http://www.tvkultura.ru/news.html?id=965010&cid=178>

Jelikož je skupina částečných zkratkových slov velmi malá a slabičné abreviatury se nevyskytovaly, nachází se v našem materiálu pouze dvě slovtvorná hnízda, a to **гос-** (*государственный*): *госаккредитация* a **зав-** (*заведующий*): *завкафедрой*.

3.4 Doprava, cestování

Do oblasti dopravy a cestování bylo zařazeno 35 abreviatur (např.: *БТР* – *бронетранспортер*, *ОВД* – *организация воздушного движения*, *автопром* – *автомобильная промышленность*, *авиарейс* – *авиационный рейс*, *автозавод* – *автомобильный завод*, *турагент* – *туристический агент*).

3.4.1 Iniciálové abreviatury

Iniciálové abreviatury hláskové

V této podskupině se nachází 2 abreviatury, a to:

- *АИС* *Автоматическая идентификация судов*,
- *МКАД* *Московская кольцевая автомобильная дорога*.

Příklady z tisku:

*Мы накладываем на эти снимки карту данных системы АИС, которая установлена на всех судах и позволяет отслеживать их местонахождение в каждый конкретный момент времени.*⁸³

*В ходе планируемой реконструкции все пересечения с МКАД будут перестроены о такому же принципу.*⁸⁴

Iniciálové abreviatury písmenné

Do této skupiny náleží 10 abreviatur, a to například:

- *ДДТ* *департамент дорог и транспорта*,

---

⁸³ Известия, 16.9.2011. с.7

⁸⁴ Коммерсантъ, 14.9.2011. с. 5

- *ОВД* *Организация воздушного движения,*
- *ПВО* *паспортно-визовый отдел,*
- *РСА* *Российский союз автостраховщиков,*
- *ТТХ* *транспортно-технические характеристики,*
- *УДХ* *управление дорожного хозяйства.*

Пříklady z tisku:

*В тот же день господин Хованский в интервью телеканалам заявил, что в ДТП виновен Citroen.*⁸⁵

*Дмитрий Шустерняк считает, что ЛРТ может стать одним из основных направлений развития транспортной системы, «особенно с учетом расширения границ Москвы».*⁸⁶

*Логика развивается по цепочке: победа во всероссийском конкурсе – победа в региональных отборочных конкурсах – высокий уровень техники вождения и знаний ПДД – минимизация ДТП.*⁸⁷

3.4.2 Slabičné abreviatuры

Slabičné abreviatuры složené z počátečních částí slov

Do této podskupiny byly zařazeny 4 abreviatuры, a to:

- *авиапром* *авиационная промышленность,*
- *автозак* *автомобиль для перевозки заключенных,*
- *автопром* *автомобильная промышленность,*
- *Мосгортранс* *Московский городской транспорт.*

Пříklady z tisku:

*Дмитрий Медведев потребовал от авиапрома и авиакомпаний поставить во главу угла безопасность полетов.*⁸⁸

⁸⁵ Коммерсантъ, 15. 9. 2011. с. 4

⁸⁶ Известия, 16. 9. 2011. с. 6

⁸⁷ РБК daily, 16.9.2011. с. 11

⁸⁸ Российская газета, 9. 9. 2011. с. 1

В итоге в автозаки было отправлено девять членов «Другой России» и один беспартийный активист, остальные успели разбежаться.⁸⁹

Оказанная государством за годы кризиса поддержка пошла на пользу автопрому – об этом свидетельствуют озвученные в среду прогнозы роста производства и продаж автомобилей на территории РФ.⁹⁰

3.4.3 Částečná zkratková slova

Částečná zkratková slova v nominativu

Do podskupiny částečných zkratkových slov v nominativu jsme zařadili 19 abreviatur, např.:

- *автиабилет*   авиационный билет,
- *авианепервозчик*   авиационный перевозчик,
- *автоавария*   автомобильная авария,
- *автопроизводитель*   автомобильный производитель,
- *аторынок*   автомобильный рынок,
- *автотрасса*   автомобильная трасса.

Пříklady z tisku:

Церемония прощания с погибшими в авиакатастрофе игроками, тренерами и сотрудниками ХК «Локомотив» состоится в субботу, 10 сентября.⁹¹

В регионах лидирующие позиции на рынке инкассации занимают крупные спецперевозчики – «Росинкас», «Инкахран», «Главный центр специальной связи – Спецсвязь», а также Сбербанк.⁹²

Основными кредиторами туроператора были девять кредитных организаций – Мастер-банк, Русславбанк, Московский кредитный банк, МФК и др.⁹³

---

⁸⁹ Коммерсантъ, 14. 9. 2011. с. 5

⁹⁰ <http://www.mngz.ru/ural-federal-district/power-money-business/123177-rossiyskomu-avtopromu-ne-dadut-zahlebnuitsya-v-volnah-vto.html>

⁹¹ Российская газета, 9. 9. 2011. с. 1

⁹² Коммерсантъ, 15. 9. 2011. с. 26

⁹³ Коммерсантъ, 16. 9. 2011. с. 12

V oblasti dopravy a cestování se vyskytovaly skupiny **iniciálových abreviatur** (iniciálové abreviatury hláskové i písmenné), **slabičné abreviatury** (složené z počátečních částí slov) a **částečná zkratková slova** (v nominativu).

V této oblasti zcela převažovala částečná zkratková slova v nominativu, dále **iniciálové abreviatury písmenné**, **slabičné abreviatury**, **iniciálové abreviatury hláskové**. To znamená, že se opět setkáváme s tím, že iniciálové zkratky v oblasti abreviatur v ruské publicistice nedominují. V tomto případě byla dokonce částečná zkratková slova mnohem častější.

Komponentů se v této široké oblasti vyskytuje hodně, proto se opakovaly jen některé z nich. Jedná se o tyto opěrné komponenty **дорога: МКАД, автодорога; транспорт: ЛРТ, Мосгортранс; промышленность: аиапром, автопром; трасса: авиатрасса, автотрасса; перевозчик: авиане перевозчик, спецперевозчик.**

Ze slovotvorných hnízd se v oblasti dopravy a cestování nejčastěji vyskytovala tato: **авиа-** (*авиационный*): *авиабилет, авиакатастрофа, авиакомпания, авиалиния, авиане перевозчик, авиарейс, авиатрасса; авто-* (*автомобильный*): *автоавария, автовладелец, автодорога, автозавод, автоконцерн, автопроизводитель, авторынок, автотрасса, автоутилизация; тур-* (*туристический*): *турагент, туроператор.*

3.5 Technika, technologie

V oblasti techniky a technologie se nám podařilo shromáždit celkem 44 abreviatur (např.: *АЭС – Автозаводские энергетические сети, ГМК – горно-металлургический комплекс, боеприпас – боевой припас, техобслуживание – техническое обслуживание, энергоресурс – энергетический ресурс*).

3.5.1 Inicialové abreviatury

Inicialové abreviatury hláskové

Tato podskupina obsahuje 7 abreviatur, např.:

- *АТЭС* *атомная и тепловая электростанция,*
- *АЭС* *атомная электрическая станция,*
- *ИПЭК* *интерполиэлектролитные комплексы,*
- *ТЭС* *тепловая электрическая станция,*
- *ТЭЦ* *тепловая электрическая централь.*

Пříklady z tisku:

Апелляционный суд Парижа закрыл за отсутствием состава преступления скандальное дело о последствиях катастрофы на Чернобыльской АЭС для здоровья французов.⁹⁴

Он заметил дым владивостокской ТЭЦ и добавил, что газ из Сахалина поможет улучшить экологично.⁹⁵

Покрыть их можно за счет реализации двух проектов – ТЭС, которую строит «Роснефть» для своего нефтехимического завода, и ТЭЦ, которую строит компания «Инвестор Энерджи» (входит в группу «Сумма».⁹⁶

Inicialové abreviatury písmenné

Do této podskupiny bylo zařazeno 9 abreviatur, například:

- *ВС* *вспомогательная система,*
- *ГМК* *горно-металлургический комплекс,*
- *КПП* *контрольно-пропускной пункт,*
- *РТ* *резонансное туннелирование,*
- *спг* *сниженный природный газ,*
- *ХММР* *Хендэ Мотор Мануфактуринг Рус.*

⁹⁴ Коммерсантъ, 9. 9. 2011. с. 6

⁹⁵ Российская газета, 9. 9. 2011. с. 3

⁹⁶ <http://rosinvest.com/novosti/918684>

- энергооборудование энергетическое оборудование.

Пříklady z tisku:

Хотя Жириновский хороший политтехнолог, он четко улавливает настроения в обществе.¹⁰¹

Deutsche Welle во вторник опубликовала сделанные на прошлой неделе в Кельне заявления энергокомиссара ЕС Гюнтера Эттингера.

Соответственно, он дал понять российской стороне, что наращивать фактические закупки газа из России Европа будет готова лишь в том случае, если доля «Газпрома» на европейском энергорынке, а следовательно, и зависимость Евросоюза от российских энергоресурсов упадут.

V oblasti techniky a technologie se v současné ruské publicistice opět vyskytují **iniciálové abreviatury**, a to jak iniciálové abreviatury hláskové, tak i iniciálové abreviatury písmenné. Dále jsme v této oblasti zjistili **slabičné abreviatury** složené z počátečních částí slov a **částečná zkratková slova** v nominativu.

I v případě oblasti techniky a technologie počet **částečných zkratkových slov** výrazně převyšuje počet **iniciálových abreviatur**. Nejmenší skupiny pak tvořily **slabičné abreviatury**.

V této sémantické oblasti se nejčastěji vyskytoval komponent **станция**: АЭС, ТЭС, электростанция; **система**: ВС, МТС; **электроцентраль**: ТЭЦ, теплоэлектроцентраль.

V našem materiálu se nachází slovotvorná hnízda **газо-** (газовый): газогидрат, газопровод; **нефте-** (нефтянный): нефтепродукт, нефтетрейдер; **пром-** (промышленный): промпроизводство, просборка; **электро-** (электрический): электростанция, электроцентраль, электроэнергия; **энерго-** (энергетический): энергоисточник, энергокомиссар, энергокомпания, энергооборудование, энергопакета, энергопотребление, энергоресурс.

---

¹⁰¹ Коммерсантъ, 14. 9. 2011. с. 2

3.6 Společnost

Do tematické oblasti společnosti jsme zařadili celkem 98 abreviatur (např.: АЕК – Ассоциация европейских клубов, НБА – Национальная баскетбольная лига, замред – заместитель председателя, кибератака – кибернетическая атака, телевещатель – телевизионный вещатель, фотопортрет – фотографический портрет)

3.6.1 Iniciálové abreviatury

Iniciálové abreviatury písmenné

V dané podskupině se nachází 15 abreviatur, např.:

- АиФ *Аргументы и Факты,*
- ГУМ *Государственный универсальный магазин,*
- загс *запись актов гражданского состояния,*
- ОВОС *оценки воздействия на окружающую среду,*
- ЦАО *центр активного отдыха.*

Пříklady z tisku:

Вскоре к гостинице примчались машины с бойцами ОМОНа и СОБРа, которые за несколько секунд уложили толпу молодежи в шеренгу.¹⁰²

По словам Алексея Саватюгина, Минфин готов поддержать идею либерализации тарифов в ОСАГО, но полностью свободных тарифов в этом виде страхования пока ждать не стоит.¹⁰³

Iniciálové abreviatury písmenné

V podskupině iniciálových písmenných abreviatur se nachází 26 abreviatur, a to například:

- ГКПЧ *Гражданская комиссия по правам человека,*

---

¹⁰² Известия, 16. 9. 2011. с. 10

¹⁰³ Коммерсантъ, 9. 9. 2011. с. 8

- *КХЛ* *Континентальная хоккейная лига,*
- *ОМС* *обязательное медицинское страхование,*
- *РПЦ* *Русская православная церковь,*
- *ТСЖ* *Товарищество собственников жилья,*
- *ЧП* *чрезвычайное происшествие,
чрезвычайное положение.*

Пříklady z tisku:

*Кроме того, премьер призвал местные власти сделать все необходимое, «чтобы сегодняшнее событие отразилось на ценах, на тарифах ХКХ для тех, кто проживет в этом регионе».*¹⁰⁴

*КДК РФС в среду вынес вердикт по инциденту, происшедшему в матче 22-го тура чемпионата России «Спартак» - ЦСКА.*¹⁰⁵

*Правда, только в том случае, если будут «обоснованные опасения нарушения конспирации планируемых ОРМ».*¹⁰⁶

Iniciálové abreviatyry smíšené

Podskupina smíšených abreviatur obsahuje ve společenské oblasti 2 abreviatyry, a to následující:

- *СМИ* *средства массовой информации,*
- *ЦСКА* *Центральный спортивный клуб армии.*

Пříklady z tisku:

*После публикаций в СМИ президент отреагировал на письмо ученых и дал военным поручение «обеспечить непрерывность получения образования».*¹⁰⁷

*В следующем туре, 27 сентября, ЦСКА на своем поле примет «Интер», а «Лилль» отправится в гости к неожиданному лидеру группы – турецкому «Трабзонспору».*¹⁰⁸

¹⁰⁴ Российская газета, 9. 9. 2011. с. 3

¹⁰⁵ Коммерсантъ, 9. 9. 2011. с. 12

¹⁰⁶ РБК daily, 16. 9. 2011. с. 3

¹⁰⁷ Коммерсантъ, 14. 9. 2011. с. 10

3.6.2 Slabičné abreviatury

Slabičné abreviatury složené z počátečních částí slov

Do podskupiny slabičných abreviatur jsme v dané sémantické oblasti zařadili 6 abreviatur, a to:

- *Евробаскет*   Европейский чемпионат по баскетболу,
- *зампред*   заместитель председателя,
- *полпред*   полномочный представитель,
- *постпред*   постоянный представитель,
- *спецназ*   войска специального назначения,
- *спецназовец*   член войск специального назначения.

Пříklady z tisku:

Отметим, что зампред Центризбиркома Леонид Ивлев уже ответил на запрос гражданина Александра Сафонова по проведению референдума об объединении Москвы и области.¹⁰⁹

Спецназ задержал около ста человек.¹¹⁰

Несмотря на то, что с момента объявления Украины страной-хозяйкой Евробаскета-2015 прошло уже почти четыре месяца, работы непочатный край.

3.6.3 Částečná zkratková slova

Částečná zkratková slova v nominativu

V podskupině částečných zkratkových slov v nominativu se nachází 46 abreviatur; jedná se například o:

- *велопелетон*   велоципедный пелетон,
- *мединститут*   медицинский институт,
- *наркокартель*   наркотический картель,
- *соцпособие*   социальное пособие,
- *спорттовары*   спортивные товары,

---

¹⁰⁸ Коммерсантъ, 16. 9. 2011. с. 16

¹⁰⁹ Коммерсантъ, 14. 9. 2011. с. 5

¹¹⁰ Коммерсантъ, 16. 9. 2011. с. 4

- СИЗО *следственный изолятор,*

Slabičná abreviatura z počáteční části obou slov a konečné části druhého slova

- военкомат *военный комиссариат.*

Пříklady z tisku:

Под предлогом покупки продуктов через Собес со скидкой злоумышленницы выманили у нее 100 тысяч рублей.¹¹⁵

Не помогали хозяевам и подсказки президента УНИКСа Евгения Богачева, которые тот давал на пару с главным тренером Евгением Пашутиным стоя у скамейки запасных.¹¹⁶

Однако военкоматы полагают, что для предоставления отсрочек у вуза должна быть отдельная аккредитация для аспирантуры, который попросту не существует.¹¹⁷

Учитывая активное сотрудничество Дмитрия Павлюченкова со следствием и его состояние здоровья, защита рассчитывает, что его переведут из СИЗО под домашний арест.¹¹⁸

Tematická oblast společnosti obsahuje veškeré typy abreviatur. Nachází se v ní **iniciálové abreviatury** (iniciálové abreviatury hláskové, iniciálové abreviatury písmenné, iniciálové abreviatury smíšené), **slabičné abreviatury** (složené z počátečních částí slov), **částečná zkratková slova** (částečná zkratková slova v nominativu, částečná zkratková slova v genitivu nebo instrumentálu), **kombinované abreviatury** (iniciálové abreviatury + slabičné abreviatury, slabičné abreviatury z počáteční části obou slov a koncové části druhého slova).

Nejčastěji se vyskytovala **částečná zkratková slova v nominativu** (46,94%), dále **iniciálové abreviatury písmenné** (26,53%), **iniciálové abreviatury hláskové** (14,29%), **slabičné abreviatury** (6,12%), **iniciálové abreviatury smíšené** (2,04%),

¹¹⁵ <http://www.vmdaily.ru/news/policiya-zaderjala-moshennic-spystya-tri-mesyaca1331458810.html>

¹¹⁶ <http://basketball.sport-express.ru/reviews/20934/>

¹¹⁷ Коммерсантъ, 14. 9. 2011. с.5

¹¹⁸ Коммерсантъ, 16. 9. 2011. с. 1

iniciálové abreviatury + slabičné abreviatury (2,04%), částečná zkratková slova v genitivu nebo instrumentálu (1,02%), slabičné abreviatury z počátečních částí obou slov a konečné části druhého slova (1,02%).

V oblasti společnosti jsme zaznamenali velký počet komponentů, z nichž byly nejčastější **лига:** *КХЛ, НХЛ, РФПЛ, евролига*; **ассоциация:** *АЕК, НБА*; **страхование:** *ОСАГО, ОМС*; **отдел:** *ОМОН, ОПК*; **центр:** *ЦАО, медцентр*; **положение:** *СП, ЧП*; **клуб:** *ХК, ЦСКА*; **представитель:** *полпред, постпред*; **канал:** *госканал, телеканал*; **фонд:** *ФМС, Русфонд*; **проект:** *нацпроект, соцпроект*; **система:** *телесистема, экосистема*; **заместитель:** *зампред, замглавы*.

Ze slovotvorných hnízd byl nejčastější komponent **теле-** (*телевизионный*): *телевещание, телевещатель, телеканал, телекомпания, телепрограмма, телерадиовещание, телесистема, телеэкран, телеэфир*, dále to byly komponenty **спец-** (*специальный*): *спецназ, спецназовец, спецвыпуск, спецоперация, спецрепортаж, спецслужбы*; **мед-** (*медицинский*): *мединститут, медперсонал, медпомощь, медработник, медсестра, медцентр*; **соц-** (*социальный*): *соцпрос, соцпособие, соцпроект, соцразвитие, соцслужба*; **евро-** (*европейский*): *евробаскет, еврокубок, евролига*; **зам-** (*заместитель*): *зампред, замглавы*; **кибер-** (*кибернетический*): *кибератака, кибервойна*; **нац-** (*национальный*): *нацпарк, нацпроект*, **эко-** (*экологический*): *экодвижение, экосистема*.

3.7 Oficiální názvy institucí

V tematické oblasti oficiální názvy institucí jsme nashromáždili celkem 80 abreviatur (např.: *ВАЗ – Волжский автомобильный завод, АРПП – Ассоциация распространителей печатной продукции, Кузбасс – Кузнецкий каменноугольный бассейн, Меткомбинат – металлургический комбинат, ТоАЗ – Тольяттиазот*).

3.7.1 Iniciálové abreviatury

Iniciálové abreviatury hláskové

V této podskupině se nachází 24 abreviatur; jedná se například o následující jednotky:

- *ВОЗ* *Всемирная организация здравоохранения,*
- *ЛАГ* *Лига Арабских Государств,*
- *Миэль* *Московская инженерная электронная
лаборатория,*
- *СМАРТС* *Средневолжская межрегиональная
ассоциация радиотелекоммуникационных
систем,*
- *ЦИФРРА* *Центр исследований федерального и
региональных рынков алкоголя,*
- *ЦУМР* *центральное управление материальных
ресурсов.*

Примеры з тиску:

Социологи ВЦИОМа позволили респондентам выбирать сразу несколько ответов на вопрос о достижениях президента Медведева.¹¹⁹

«В проекте Минздрава есть совершенно абсурдные вещи типа введения системы ЕГАИС для табачной отрасли – такой практики нет нигде в мире, - заявил РБК daily г-н Королев.¹²⁰

В текущем году оценку спроса в МЭА понижают уже третий раз, при этом шаг снижения постоянно растет.¹²¹

Iniciálové abreviatury písmenné

Do této podskupiny jsme zařadili 40 abreviatur, např.:

- *АТР* *азиатско-тихоокеанский регион,*

¹¹⁹ Коммерсантъ, 14. 9. 2011. с. 2

¹²⁰ РБК daily, 16. 9. 2011. с. 7

¹²¹ Коммерсантъ, 14. 9. 2011. с. 6

- *БДИПЧ* *Бюро по демократическим институтам и правам человека,*
- *КСК* *Курорты Северного Кавказа,*
- *НТВ* *Независимое Телевидение,*
- *РФК* *Русская финансовая корпорация,*
- *ЦРУ* *Центральное разведывательное управление.*

Пříklady z tisku:

*Накануне премьеры обозреватель «РГ» встретила с Киной Прошутинской в стенах возглавляемой ей вместе с мужем Анатолием Малкиным компании АТВ.*¹²²

*Особое место среди спецперевозчиков занимает ФГУП ГЦСС, которое отличается особой информационной закрытостью, вместе с тем его доля на рынке весьма велика и продолжает расширяться.*¹²³

*В 2009 году первые пять самолетов должны были поставить в Иран по контракту, заключенному между авиакомпанией ИФК.*¹²⁴

3.7.2 Slabičné abreviatyry

Slabičné abreviatyry složené z počátečních částí slov

V podskupině slabičných abreviatyry se nachází 6 jednotek:

- *Атомэнергомаш* *Атомное и энергетическое машиностроение,*
- *Кузбасс* *Кузнецкий каменноугольный бассейн,*
- *Минвод* *Кавказские Минеральные Воды,*
- *Ростелком* *Российская телекоммуникационная компания*
- *ТоАЗ* *Тольяттиазот,*
- *Уралсиб* *Урало-Сибирский банк.*

¹²² Российская газета, 9. 9. 2011. с. 6

¹²³ Коммерсантъ, 15. 9. 2011. с. 26

¹²⁴ РБК daily, 16. 9. 2011. с. 6

Пříklady z tisku:

«Ростелком» в ближайшие дни подаст финансовому регулятору Великобритании заявку на получение листинга на LSE, сообщил журналистам президент компании Александр Провоторов.¹²⁵

Глава Фонда энергетического развития Сергей Пикин называет покупку «Атомэнергомашем» «дополнительной диверсификацией бизнеса».¹²⁶

В целом в Кузбассе 11 казачьих отрядов охраняют общественный порядок, но власти привлекают их в основном для помощи при проведении больших праздников, на которых собирается много народа.¹²⁷

3.7.3 Částečná zkratková slova

Částečná zkratková slova v nominativu

Do podskupiny částečných zkratkových slov bylo zařazeno 7 abreviatur, např.:

- *Евразия* Европа и Азия,
- *Ленобласть* Ленинградская область,
- *меткомбинат* металлургический комбинат,
- *Мособласть* Московская область,
- *Роснефть* Российская нефть,
- *Рособоронэкспорт* Российский оборонный экспорт.

Пříklady z tisku:

Для сокрытия преступления он привлек госпожу Лебедеву, в банке которой были размещены бюджетные деньги Ленобласти.¹²⁸

Документы требуют миноритарии «ТНК-ВР холдинга», пытающиеся через суд взыскать с ВР 87,1 млрд руб. ущерба от планировавшейся сделки британской компании с «Роснетью» (сделка сорвалась).¹²⁹

¹²⁵ Коммерсантъ, 16. 9. 2011. с.9

¹²⁶ Коммерсантъ, 16. 9. 2011. с. 11

¹²⁷ <http://sibir.ria.ru/army/20120405/82219388.html>

¹²⁸ Коммерсантъ, 14. 9. 2011. с. 4

¹²⁹ Коммерсантъ, 14. 9. 2011. с. 9

3.7.4 Kombinované abreviatury

Slabičné + iniciálové abreviatury

V této podskupině se nachází 3 abreviatury:

- *БоАЗ* *Богучанский алюминиевый завод,*
- *ИНСОР* *Институт современного развития,*
- *ЛиАЗ* *Ликинский автобусный завод.*

Пříklady z tisku:

Обязательства по кредитному договору Внешэкономбанком с ЗАО БоАЗ на 21,9 млрд руб. обеспечиваются в том числе залогом прав на эти земельные участки на весь срок действия кредитного соглашения.¹³⁰

В итоге в регионе происходит «реисламизация», «реаграризация» и «ретрадиционализация», говорит директор по общественно-политическим проблемам ИНСОР Борис Макаренко.¹³¹

Участники выступали в двух номинациях: водители автобусов марок ПАЗ и ЛиАЗ.¹³²

V sémantické oblasti Oficiální názvy institucí se v nasbíraném materiálu vyskytovaly jak **iniciálové abreviatury** (iniciálové abreviatury hláskové, iniciálové abreviatury písmenné), tak i **slabičné abreviatury** (slabičné abreviatury složené z počátečních částí slov), **částečná zkratková slova** (částečná zkratková slova v nominativu) a **kombinované abreviatury** (slabičné + iniciálové abreviatury).

Z jednotlivých typů byly nejčastější **iniciálové abreviatury písmenné** (50%), dále pak **iniciálové abreviatury hláskové** (30%), **částečná zkratková slova v nominativu** (8,75%), **slabičné abreviatury složené z počátečních částí slov** (6,25%) a **kombinované abreviatury** (5%).

Podobně jako jiné oblasti (např.: ekonomika, politika) je i oblast Oficiálních názvů institucí bohatá na slovní komponenty. Nejčastěji jsme se setkávali s komponenty **компания: МУК, ВГТРК, ВЕДК, МХК, ОГК, ОЗК, РКК, ТНК,**

¹³⁰ Коммерсантъ, 16. 9. 2011. с 9

¹³¹ Коммерсантъ, 9. 9. 2011. с. 2

¹³² РБК daily, 16. 9. 2011. с. 11

Ростелком; завод: *ВАЗ, ЗИЛ, ПАЗ, ЧТПЗ, БоАЗ, ЛиАЗ*; агенство: *ИТАР,-ТАСС, РАН, РИА* (региональное информационное агенство, российское информационное агенство); центр: *ВЦИОМ, ЦИФРРА, ГЦСС, ЦРНО*; корпорация: *ОАК, ВКПМ, ОСК, РФК*; фонд: *ТФОМС, ФОМС, ВФДП*; ассоциация: *НАТ, СМАРТС, АРПП*; область: *МО, Ленобласть, Мособласть*.

Jelikož jsme se v této oblasti našli velmi málo slabičných abreviatur a částečných zkratkových slov, je v našem materiálu pouze jedno slovotvorné hnízdo, které se vyskytlo více než jednou, a to **рос-** (**российский**): *Ростелком, Роснефть, Рособоронэкспорт, Ростехнологии*.

3.8 Poznatky získané klasifikací abreviatur

V naší klasifikaci jsme si již představili nashromážděný materiál. Nyní se tedy pokusíme udělat závěry platné pro abreviaci v současné ruské publicistice.

3.8.1 Abreviatury a jejich množství v tematických oblastech

Při sběru materiálu jsme shromáždili celkem 585 abreviatur v azbuce a 17 abreviatur v latince, které jsme klasifikovali do jednotlivých tematických oblastí. Nejpočetnější skupiny tvořily **Ekonomika, finance, podnikání** (174 abreviatur), **Politika, stát, státní správa** (123 abreviatur) a **Společnost** (98 abreviatur).

Z jednotlivých typů abreviatur se nejčastěji vyskytovaly **abreviatury iniciálové** (329 jednotek) a **částečná zkratková slova** (207 jednotek), řidčeji se pak v jednotlivých oblastech nacházely **slabičné abreviatury** (39 jednotek) a **kombinované abreviatury** (10 jednotek). Tímto se potvrdil jeden z poznatků z teoretické části naší práce, že nejčastěji se opravdu vyskytují iniciálové abreviatury, a to přesto, že v několika sémantických oblastech převažovaly částečná zkratková slova.

3.8.2 Opěrné komponenty a slovtvorná hnízda

V našem materiálu jsme zaznamenali největší frekvenci u komponentů, které se vyskytovaly ve více oblastech najednou. Jedná se především o opěrné komponenty **компания, банк, фонд, министерство, комитет, комиссия**.

Veškeré komponenty jsou v našem materiálu tvořeny podstatným jménem a jsou nezávislé na jejich umístění ve slovním spojení. Některé z nich se nacházely na začátku slovního spojení (či abreviatury), například *ООН, МИД, совбез*, některé se nacházely uprostřed, například *ГАС, ФАС, ШОС*, a jiné na konci, například *МВФ, полпред, постпред*.

Ze slovtvorných hnízd se nejčastěji vyskytovala tato: **гос-, ген-, евро-, авиа-, авто-, мин-, спец-, теле-**. Na rozdíl od opěrných komponentů jsou hnízda tvořena hlavně adjektivy, ale vyskytují se zde i dvě substantiva, a to **зам-** (заместитель) a **мин-** (министерство). Z těchto dvou substantiv byly velmi často tvořeny abreviatury, které vytvářely skupinu částečných zkratkových slov v genitivu nebo instrumentálu.

3.8.3 Složené a neúplné abreviatury

V textech ruské publicistiky se můžeme setkat s abreviaturami, které tvoří **složená pojmenování**. V našem případě se jednalo o následující abreviatury: *ЦК КИРФ, КДК РФС, ИМЭМО РАН, ИТАР-ТАСС*, dále se to týká ministerstev a dalších oficiálních institucí Ruské Federace, například *МИД РФ, МВД РФ, ФНС РФ, УК РФ*.

Ne vždy odpovídá abreviatura plnému pojmenování. Často se stává, že abreviatura neodpovídá celému názvu a je tvořena pouze určitými komponenty plného pojmenování. V těchto případech se tedy jedná o jeden z rozdílů mezi úplným a zkráceným pojmenováním, a to o **lexikální rozdíl**. Nejčastěji jsme tyto případy zaznamenali u oficiálních názvů (hlavně názvů ministerstev), například: *ПИК – проектно-инжиниринговая компания потребителей и благополучия, МЗ – Министерство здравоохранения и социального развития, МЧС – Министерство по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям*

и ликвидации последствий стихийных бедствий. Jde tedy o určitou simplifikaci, popř. tendenci k ekonomii vyjadřování.

4. Přejímání abreviatur z cizích jazyků

Obecně je přejímání slov v ruštině velmi časté, proto je přirozené, že se s ním můžeme setkat i v oblasti abreviatur. V tomto oddílu naší praktické části se tedy budeme věnovat přejímání abreviatur z cizích jazyků, ke kterému dochází stále častěji.

Jelikož se částečná zkratková slova a z převážné většiny i slabičné abreviatury používají převážně v ruském jazyce, budeme se přejímáním abreviatur zabývat pouze u typů iniciálových a kombinovaných abreviatur. U každé abreviatury si také uvedeme, jakým způsobem byla přejata.

4.1 Ekonomika, finance, podnikání

Jelikož je oblast ekonomiky, financí a podnikání náchylná na přejímání slov, v současné době pak zejména z angličtiny, vyskytlo se zde poměrně hodně přejatých abreviatur. V našem materiálu byly zachyceny jak abreviatury přejaté transliterací, či kalky z jiných jazyků, tak i abreviatury psané v latince, které také zařadíme do tohoto oddílu.

Přejaté abreviatury vyskytující se v azbuce

АЕБ: Ассоциация европейского бизнеса

- transliterace z anglické abreviatury АЕВ (Association of European Businesses)

АТЭС: Организация Азиатско-Тихоокеанского экономического сообщества

- kalk anglické abreviatury АРЕС (Asia-Pacific Economic Cooperation)

ВБ: Всемирный банк

- kalk z anglické abreviatury WB (World Bank), používá se i označení МБ (Мировой банк)

ВВП: Валовой внутренний продукт

- kalk z anglického GDP (Gross Domestic Produkt)

ВТО: Всемирная торговая организация / Всемирная организация торговли

- kalk z anglické abreviatuury WTO (World Trade Organization)

ВТЦ: Всемирный торговый центр

- kalk, pochází z anglické abreviatuury WTC (World Trade Centre)

ГАТТ: Генеральное соглашение о тарифах и торговле

- transliterace z anglické abreviatuury GATT (General Agreement on Tariffs and Trade)

ЕЦБ: Европейский центральный банк

- kalk se změněnou strukturou slovního spojení, z anglické abreviatuury CEB (Central European Bank), řidčeji se také můžeme setkat s abreviaturou ЦЕБ, kdy se také jedná o kalk, ale už bez změny struktury slovního spojení

МВФ: Международный валютный фонд

- kalk z anglické abreviatuury IMF (International Monetary Fund)

МСФО: Международные стандарты финансовой отчетности

- kalk se změněnou strukturou slovního spojení, pochází z anglické abreviatuury IFRS (International Financial Reporting Standards)

МФК: Международная финансовая корпорация

- kalk z anglické IFC (International Finance Corporation)

НДС: налог на добавленную стоимость

- kalk se změněnou strukturou slovního spojení, pochází z anglické abreviatuury VAT (value added tax), svým způsobem může také pocházet z francouzské abreviatuury TVA (Taxe sur la valeur ajoutée)

ШОС: Шанхайская организация сотрудничества

- kalk se změněnou strukturou slovního spojení, pochází z anglické abreviatuury SCO (Shanghai Cooperation Organization)

Abreviatuury vyskytující se v latince

CDC: Caisse des Depots et Consignations, franc. (Státní finanční ústav Francie)

CEDC: Central European Distribution Corporation, angl. (Evropská distributorská společnost)

IPO: Initial Public Offering, angl. (první veřejná nabídka nových akcií)

SPO: Secondary Public Offering, angl. (druhá, doplňková veřejná nabídka nových akcií)

VBI: Volksbank International, angl.

4.2 Politika, stát, státní správa

V oblasti politiky, státu a státní správy se vyskytovaly především abreviatury mezinárodních organizací, výborů a názvů států. Kromě toho se zde vyskytly i dvě přejaté slabičné abreviatury, a to:

генсек: генеральный секретарь

- kalk se změnou typu abreviatury, původně iniciálová abreviatura v anglickém jazyce SG (Secretary General) byla změněna na slabičnou abreviaturu v ruském jazyce

Совбез: Совет Безопасности

- kalk se změněnou strukturou slovního spojení a změnou typu abreviatury, původně iniciálová abreviatura v anglickém jazyce SC (Security Council) byla změněna na slabičnou abreviaturu v ruském jazyce

Přejaté abreviatury vyskytující se v azbuce

ЕС: Европейский Союз

- kalk z anglické abreviatury EU (European Union)

НАТО: Организация Североатлантического договора

- transliterace, pochází z anglické abreviatury NATO (North Atlantic Treaty Organization)

ОБСЕ: Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе

- kalk z anglické abreviatury OSCE (Organization on Security and Cooperation in Europe)

ООН: Организация Объединенных Наций

- kalk se změněnou strukturou slovního spojení, abreviatura přejatá z anglické zkratky UNO (United Nations Organization)

ПАСЕ: Парламентская ассамблея Совета Европы

- kalk anglické abreviatury PACE (Parliamentary Assembly of the Council of Europe)

США: Соединенные Штаты Америки

- kalk anglické abreviatury USA (United States of America)

ФРГ: Федеративная Республика Германии

- kalk německé abreviatury BRD (Bundesrepublik Deutschland)

4.3 Společnost

Ve společenské oblasti se vyskytovaly přejaté abreviatury především z oblasti sportu. Také se v našem materiálu nachází mnoho abreviatur, které se v ruské publicistice užívají v latince (také především z oblasti sportu a publicistiky).

Přejaté abreviatury vyskytující se v azbuce

АЕК: Ассоциация европейских клубов

- kalk se změněnou strukturou slovního spojení, pochází z anglického ECA (European Club Association)

ВИЧ: вирус иммунодефицита человека

- kalk se změněnou strukturou slovního spojení, původně z anglické abreviatury HIV (Human Immunodeficiency Virus)

НБА: Национальная баскетбольная лига

- kalk, který splývá s transliterací, pochází s anglické abreviatury NBA (National Basketball Association)

НХЛ: Национальная хоккейная лига

- kalk, který splývá s transliterací, pochází s anglické abreviatury NHL (National Hockey League)

СПИД: синдром приобретенного иммунодефицита

- kalk se změněnou strukturou slovního spojení, původem z anglické zkratky AIDS (Acquired ImmunoDeficiency Syndrome)

ТВ: телевидение

- kalk, který splývá s transliterací, pochází z anglické abreviatury TV (TeleVision)

ХК: хоккейный клуб

- kalk z anglické abreviatury HC (Hockey Club)

Abreviatury vyskytující se v latince

АТР: Association of Tennis Professionals, angl. (Asociace tenisových profesionálů)

ВВС: British Broadcasting Corporation, (Britská rozhlasová a televizní společnost)

CNN: Cable News Network (Kabelová televizní společnost)

FILA: Fédération Internationale des Luttes Associées (Mezinárodní federace zápasu)

ITF: International Tennis Federation (Mezinárodní tenisová federace)

VIP: Very Important Person (velmi důležitá osoba)

WTA: Women's Tennis Association (Ženská tenisová asociace)

4.4 Oficiální názvy institucí

V oblasti oficiálních názvů institucí se vyskytovaly především abreviatury mezinárodních organizací, agentur a obchodních společností.

Přejaté abreviatury vyskytující se v azbuce

БДИПЧ: Бюро по демократическим институтам и правам человека

- kalk anglické abreviatury ODIHR (Office for Democratic Institutions and Human Rights)

ВОЗ: Всемирная организация здравоохранения

- kalk se změněnou strukturou slovního spojení, původem z anglické zkratky WHO (World Health Organization)

ВФДП: Всемирный фонд дикой природы

- kalk z anglického WWF (World Wildlife Fund)

ГСМ: Глобальный системы для мобильных коммуникаций

- kalk, který splývá s transliterací, pochází z anglického GSM (Global System for Mobile Communications)

ЛАГ: Лига арабских государств

- kalk, pochází z anglické abreviatury LAS (League of Arab States)

МЭА: Международное энергетическое агенство

- kalk anglické abreviatury IEA (International Energy Agency)

ЮНЕСКО: Организация Объединенных Наций по вопросам образования, науки и культуры

- transliterace, pochází z anglického UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)

Abreviatury vyskytující se v latince

FRHI: Fairmont Raffles Hotels International, angl.

IBM: International Business Machines Corporation, angl.

IHR: Interstate Hotels & Resorts, angl.

KWP: Korea Western Power, angl.

Přejaté abreviatury se v našem materiálu vyskytovaly pouze v oblastech **ekonomika, finance, podnikání; politika, stát, státní správa; společnost; oficiální názvy institucí**, nenašli jsme je v tematických oblastech **školství, věda, kultura, doprava, cestování a technika, technologie**.

Nejčastěji se v jednotlivých oblastech nacházely abreviatury, které byly převzaty z anglického jazyka, což koresponduje se současným trendem, který je nastolen ve většině jazyků, a to, že se přejímají slova převážně z angličtiny. Mnohem méně jsme se setkávali s abreviaturami přejatými z jiných jazyků (německého a francouzského). V převážné většině se abreviatury týkaly různých mezinárodních organizací, ať už politických, sportovních či ekonomických, národních sdružení, zdravotnictví, obchodních společností, nebo států.

Závěr

V naší práci jsme se zabývali abreviací v současné ruské publicistice. Jedná se o lingvistické téma s širokou působností, které však není příliš detailně zmapováno. Naše práce podává ucelený přehled o užívání abreviatur v současné ruské publicistice. Zabývali jsme se tím, jaké abreviatury a jejich typy se vyskytují v současném ruském tisku.

Teoretickou část jsme rozdělili na několik hlavních kapitol, ve kterých jsme se věnovali abreviatuře a abreviaci, klasifikaci abreviatur, gramatickým vlastnostem abreviatur, jejich pravopisu a výslovnosti, vztahu zkráceného a nezkráceného pojmenování, dalším typům abreviaturních útvarů a publicistickému stylu, na jehož prostředcích byl založen náš nasbíraný materiál.

Jako základ pro naši práci posloužila definice J. Hrbáčka: Abreviatura je „obecné označení všech druhů abreviaturních útvarů (i lexikálních)“.¹³³ Abreviatury se ve velké míře začaly používat až v minulém století, avšak o jejich vznik se zasloužili už staří Římané. V ruském jazyce se zkratky začaly používat v období středověku. Slova se tehdy zkracovala pomocí tzv. titul nebo písmen psaných nad úrovní řádku.

Abreviace bývá mnoha lingvisty nazývána jedním z prostředků slovo tvorby. Za slovo tvorné lze však považovat pouze skupiny částečně zkratkových slov a slabičných abreviatur. V případě ostatních skupin se jedná pouze o úpravu pojmenování. Důležitý je také vztah abreviace a kompozice. U některých jazykových jednotek bývá těžké odlišit, kdy se jedná o kompozici a kdy už o abreviaci, jelikož se tyto jednotky nacházejí na hranici mezi těmito dvěma jevy (např.: *бортмеханик*: *борт*+*механик* nebo i *бортовой механик*).

Příčiny zkracování spolu často velmi úzce souvisí a spočívají ve zjednodušování složitých sousloví, snaze o úsporné vyjádření a co nejmenší úsilí mluvčího. Příčiny prudkého rozvoje abreviace ve 20. století jsou spojeny s časovou a prostorovou ekonomikou, politickými změnami, a to hlavně v období revolucí na počátku minulého století, a také s pokroky, kterých bylo dosaženo ve společenské oblasti.

---

¹³³ Hrbáček, J.: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979. s. 18

V další kapitole jsme se věnovali **klasifikaci abreviatur**, které jsme nejdříve rozdělili podle **sémantického hlediska** do tematických oblastí, které jsme považovali za aktuální, a to Ekonomika, finance, podnikání, Politika, stát a státní správa, Školství, věda, kultura, Doprava, cestování, Technika, technologie, Společnost a Oficiální názvy institucí.

V druhé části klasifikace jsme abreviatury dělili podle **způsobu tvoření**, a to na iniciálové abreviatury hláskové, iniciálové abreviatury písmenné, iniciálové abreviatury smíšené, slabičné abreviatury složené z počátečních částí slov, slabičné abreviatury složené z počáteční a konečné části slova, částečná zkratková slova v nominativu, částečná zkratková slova genitivu nebo instrumentálu a kombinované abreviatury, které jsou tvořeny různými kombinacemi předchozích skupin.

Další kapitola byla věnována **gramatickým vlastnostem abreviatur** – rodu, číslu a skloňování. **Rod** iniciálových abreviatur je určován především pomocí stěžejního slova, ale i pomocí zakončení. Slova, která jsou zakončena na tvrdou souhlásku, se řadí k mužskému rodu (např.: *FYM*, m. p.). Naopak u slabičných abreviatur nemá stěžejní komponent žádný význam a rod se určuje výhradně podle zakončení. Rod částečných zkratkových slov v nominativu se určuje stejně jako u nezkrácených slovních spojení, tedy podle posledního komponentu. Nejjednodušší je situace v případě částečných zkratkových slov v genitivu nebo instrumentálu, tyto abreviatury jsou vždy mužského rodu.

Skloňování abreviatur se kromě závislosti na typu abreviatury odvíjí také od rodu. Abreviatury můžeme obecně rozdělit na sklonné a nesklonné. Do skupiny nesklonných abreviatur patří iniciálové abreviatury písmenné. Složitější situace nastává u iniciálových abreviatur hláskových. Pokud jsou abreviatury zakončeny na tvrdou souhlásku, skloňují se. Avšak v případě, že se gramatický rod stěžejního slova shoduje s rodem výchozího pojmenování, se abreviatury neskloňují. Slabičné abreviatury se skloňují, pokud náleží k mužskému rodu. Částečná zkratková slova v nominativu se skloňují podle posledního komponentu a částečná zkratková slova v genitivu nebo instrumentálu jsou nesklonná.

Gramatickou kategorii **čísla** mohou tvořit pouze iniciálové abreviatury hláskové, slabičné abreviatury a částečná zkratková slova.

Co se týče **pravopisu abreviatur**, velkými písmeny se píše téměř všechny iniciálové abreviatury, kromě, tzv. gramatických slov, která vstupují do zkratky (např.: *АиФ – Аргументы и факты*). U zbylých typů abreviatur rozlišujeme, zda jde o jméno vlastní, které se bude psát velkými písmeny, či obecné, které se bude psát malými.

U abreviatur je také velmi důležitá jejich **výslovnost**. Při vyslovování iniciálových abreviatur musíme obrátit pozornost na to, zda je daná abreviatura složena ze souhlásek, samohlásek, či jejich kombinace. Ostatní typy abreviatur se vyslovují jako celé slovo a žádné problémy s výslovností se tedy nevyskytují.

Abreviatury jsou plně závislé na výchozím pojmenování. Avšak ne všechny abreviatury toto pravidlo potvrzují, a tak dochází k rozdílům mezi zkráceným a nezkráceným pojmenováním. Vznikají tedy rozdíly ve struktuře uspořádání jednotlivých komponentů abreviatury, lexikální rozdíly a lexikálně-sémantické rozdíly.

Kromě typů abreviatur, které jsme si již uvedli výše, existují i **další abreviaturní útvary**. Jedná se především o zkrácená slova (*сней, зам*), ustálené zkratky (*u m. n., u dp., cp.*), grafické značky (*км, кв. м, ГИЦ*), zkratky křestních jmen (*Саша, Луза, Шыра*) a okazionální zkratky.

Vzhledem k tomu, že je náš materiál sesbírán z prostředků ruské publicistiky, v našem případě z tisku, věnovali jsme se v poslední kapitole teoretické části právě tomuto stylu. Podle ruské tradice je **publicistický styl** jedním z pěti funkčních stylů, který obsahuje prvky všech ostatních funkčních stylů. Publicistický styl je velmi bohatý, a to právě díky tomu, že v sobě kloubí prvky ostatních stylů. Jazyk publicistického stylu užívá mnoho lexikálních prostředků. K základním patří termíny ze společenské a politické oblasti, expresivní lexikální prostředky, emocionálně zabarvená slova a sufixy hovorového stylu.

Abreviace je jednou z výrazných **vývojových tendencí** v současném publicistickém stylu. Kromě toho publicistický styl neustále reaguje na změny ve společnosti a politice. Důležitá je také hra s jazykem, rozšiřuje se také dialog se čtenářem a vznik neologismů.

V **praktické části** naší práce jsme si dali za cíl klasifikovat nasbíraný materiál do tematických oblastí a poté v každé oblasti pomocí vnitřní klasifikace

zjistit, které typy abreviatur se vyskytují v jednotlivých oblastech. Celkem jsme se v praktické části zabývali 585 abreviaturami v azbuce a 17 abreviaturami v latince.

Tematické oblasti a jednotlivé typy abreviatur, které jsme používali v praktické části, jsou uvedeny výše. V každé oblasti jsme se pokusili vyvodit závěry, které se týkaly typů abreviatur, ale také opěrných komponentů a slovtvorných hnízd, které se v materiálu opakovaně vyskytovaly.

V jednotlivých tematických oblastech se abreviatury vyskytovaly v následujících počtech:

- ekonomika, finance, podnikání: 123 abreviatur (21,1%),
- politika, stát a státní správa: 174 abreviatur (29,9%),
- školství, věda, kultura: 29 abreviatur (5%),
- doprava, cestování: 35 abreviatur (6%),
- technika, technologie: 44 abreviatur (7,6%),
- společnost: 98 abreviatur (16,8%),
- oficiální názvy institucí: 80 abreviatur (13,6%).

Uvědomujeme si, že náš materiálový korpus není pro vyvozování objektivních závěrů dostatečně rozsáhlý, přesto se domníváme, že z uvedených procentuálních poměrů můžeme vyčíst, že v ruské publicistice naprosto dominují oblasti ekonomika, finance, podnikání a politika, stát, státní správa, co je naprosto přirozené, jelikož ve všech ruských novinách, které jsme při sběru materiálu procházeli, zaujímaly tyto dvě oblasti vždy více než polovinu výtisku.

Ve vnitřní klasifikaci, tedy klasifikaci podle způsobu tvoření abreviatur jsme došli k následujícím počtům:

- iniciálové abreviatury hláskové: 93 abreviatur (15,8%),
- iniciálové abreviatury písmenné: 232 abreviatur (39,6%),
- iniciálové abreviatury smíšené: 3 abreviatury (0,5%),
- slabičné abreviatury složené z počátečních částí slov: 39 abreviatur (6,7%),

- slabičné abreviatury složené z počáteční a konečné části slova: 0 abreviatur
- částečná zkratková slova v nominativu: 196 abreviatur (33,5%),
- částečná zkratková slova v genitivu nebo instrumentálu: 11 abreviatur (1,8%),
- kombinované abreviatury: 12 abreviatur (2,1%).

V teoretické části jsme se zmínili mimo jiné o tom, že obecně jsou nejčastější skupinou iniciálové abreviatury, a to konkrétně písmenné. V praktické části jsme si tento poznatek tedy potvrdili, ovšem je nutné podotknout, že ne ve všech tematických oblastech tento typ abreviatury opravdu převažoval. Konkrétně jsme tento jev mohli pozorovat ve všech oblastech, kromě ekonomiky, oficiálních názvů institucí a školství, vědy a kultury, kde naopak iniciálové abreviatury písmenné výrazně převyšovaly skupinu částečných zkratkových slov v nominativu. Je tedy možné říct, že pravidlo převahy iniciálových abreviatur sice platí, ale v ruské publicistice existují velmi často i výjimky.

V každé oblasti jsme se také věnovali opěrným komponentům, které jsou vždy bez výjimek tvořeny substantivy. Nejčastěji jsme se v našem materiálu setkávali s těmito komponenty: *компания, банк, фонд, министерство, комитет, комиссия, центр, служба, ассоциация, совет, система, организация*. Komponenty, v námi zkoumaném materiálu jsou zcela nezávislé na pozici ve slovním spojení. Některé z komponentů se nacházely na začátku slovního spojení (např.: *АЕБ – Ассоциация европейского бизнеса, ООН – Организация объединенных наций, ВДНХ – Выставка достижений народного хозяйства*), jiné se nacházely ve střední části (např.: *ШОС – Шанхайская организация сотрудничества, ПАСЕ – Парламентская ассамблея Совета Европы*) a jiné zase na konci slovních spojení (např.: *НАК – Национальный антитеррористический комитет, АФК – акционерная финансовая корпорация*). Žádná z pozic však u komponentů zcela nepřevažovala.

Následně jsme se také vždy věnovali slovotvorným hnízdům, což jsou slovotvorné základy společné pro celé skupiny slov. V našem materiálu se nejčastěji vyskytovala tato slovotvorná hnízda: *гос-* (*государственный*), *ген-* (*генеральный*),

евро- (европейский), *авиа-* (авиационный), *авто-* (автомобильный), *мин-* (министерство), *спец-* (специальный), *теле-* (телевизионный). Na rozdíl od opěrných komponentů jsou slovotvorná hnízda tvořena téměř výhradně adjektivy, kromě *мин-* (министерство) a *зам-* (заместитель). Tato hnízda pak velmi často tvoří abreviatury, které náleží do skupiny částečných zkratkových slov v genitivu nebo instrumentálu (např.: *замминистра, минздравоохранения, минобрнауки*).

Jelikož se v ruské publicistice nebo i v ruském jazyce obecně často zkracují názvy oficiálních institucí, můžeme se velmi často setkat se složenými zkratkovými pojmenováními. V našem případě šlo o následující: *ИМЭМО РАН, ЦК КПРФ, КДК РФС, ИТАР-ТАСС*. Tento jev lze nejčastěji pozorovat v oficiálních názvech ruských ministerstev, kde je samotný název ministerstva vždy doplněn abreviaturou Ruská federace, například: *МИД РФ, МВД РФ, ФНС РФ, УК РФ*.

V teoretické části jsme jednu kapitolu věnovali vztahu zkráceného a nezkráceného pojmenování, kde jsme se zmínili o existenci rozdílů ve skladbě mezi zkráceným a nezkráceným pojmenováním. Jednalo o tyto rozdíly:

- **strukturní** (rozdíly v uspořádání jednotlivých komponentů abreviatury),
- **lexikální** (ne každá abreviatura obsahuje veškeré komponenty výchozího pojmenování).

S oběma těmito rozdíly jsme se setkali také v našem materiálu, zejména pak s rozdíly lexikálními. Strukturní rozdíly jsme zaznamenali například u abreviatur *автовладелец – владелец автомобиля, ВТБ – Банк внешней торговли*). Lexikální rozdíly se v převážné většině objevovaly u oficiálních názvů, (například *ПИК – проектно-инжиниринговая компания потребителей и благополучия*), zejména pak u ministerstev, (například *МЗ – Министерство здравоохранения и социального развития, МЧС – Министерство по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям и ликвидации последствий стихийных бедствий*).

Ve druhé polovině praktické části naší práce jsme se zabývali přejímáním abreviatur z cizích jazyků a užíváním abreviatur v latince na stránkách ruského tisku.

Opět jsme za hlavní považovali sémantickou klasifikaci, a vnitřně jsme si klasifikovali přejaté zkratky na následující dvě skupiny:

- přejaté abreviatury vyskytující se v azbuce,
- abreviatury vyskytující se v latině.

Přejaté abreviatury se objevovaly především v oblasti ekonomiky, financí a podnikání. V této oblasti se také nejčastěji setkáváme s přejímáním slovních pojmenování. Dále se přejaté abreviatury vyskytovaly v oblastech politika, stát, státní správa, společnost a oficiální názvy institucí.

Téměř všechny abreviatury byly přejaty z anglického jazyka, což je přirozené, jelikož je angličtina jedním ze světových jazyků. Velmi zřídka se pak vyskytovaly abreviatury přejaté například z německého či francouzského jazyka.

V ruské publicistice se až na několik výjimek všechny přejaté abreviatury týkaly různých oficiálních názvů, ať už z oblasti politiky, sportu, ekonomiky, zdravotnictví, názvů obchodních společností, či států.

Naše práce podává ucelený přehled abreviatur, které se užívají v současné ruské publicistice. Ukazuje tematické oblasti a strukturní typy abreviatur, které se v ruské publicistice vyskytují. Praktická část práce, tedy zejména materiálová část může sloužit jako základ pro vytvoření slovníku abreviatur. Práce také poukazuje na základní teoretické poznatky, kterými jsme se v práci zabývali a může tedy posloužit jako zdroj těchto poznatků pro rozsáhlejší práci o abreviaturách.

Na závěr je možné říci, že abreviace je v ruské publicistice velmi hojně využívána, a to zejména jako prostředek prostorové ekonomie. Nutno také říci, že se jedná o oblast, která se denně rozšiřuje o nové jednotky, jak o ty, které vznikají nově v ruském jazyce, tak o ty, které jsou přejímány z jazyků cizích. Abreviace je progresivní lingvistickou oblastí, které je nutné věnovat neustálou pozornost, jelikož abreviatury jsou nestálým jazykovým jevem, to znamená, že denně vznikají i zanikají, a to zejména v současném ruském publicistickém stylu, který je nejdynamičtější stylem.

Seznam použité literatury

Jazyková literatura

Balcar, M. – Dlouhý, M. – Jiráček, J, et. al.: Příručka ruského pravopisu. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1983. s. 85 – 87

Bartošek, J.: K diskuzi o zkratkách. Naše řeč, ročník 58 (1975). s. 25-30

Dokulil, M. – Horálek, K. – Hůrková, J. – Knappová, M.: Mluvnice češtiny 1. Academia, Praha 1986. s. 517 - 526

Dokulil, M.: Tvoření slov v češtině 1. Československá akademie věd, Praha 1962. s. 19 – 29

Havránek, B. – Jedlička, A.: Česká mluvnice. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1981.

Havránek, B. - Leška, O. - Hofman, A. - Krbec, M.: Příruční mluvnice ruštiny pro Čechy I. Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1961.

Hrbáček, J.: Jazykové zkratky v češtině. Univerzita Karlova, Praha 1979.

Hrbáček, J.: Typy zkratkových pojmenování v ruštině a češtině. Československá rusistika 12 (1967). s. 157 – 162

Hrbáček, J.: Zkratky a tvoření slov. Naše řeč, ročník 55/2-3 (1972). s. 124 – 130

Karlík, P. – Nekula, M. – Pleskalová, J. et.al.: Encyklopedický slovník češtiny. Nakladatelství Lidové Noviny, Praha 2002.

Pilátová, J.: Krátká zpráva v současné ruské a české publicistice. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2009.

Richter, K.: Jak psát složené zkratky a značky? Naše řeč, ročník 46/3 (1963).

Romportl, M.: Výslovnost zkratkových slov. Naše řeč, ročník 35 (1951 - 1952). s. 46 – 50

Staněk, V.: Okazionalismy v současné české publicistice. Naše řeč, ročník 85/2 (2002).

Trávníček, F.: Mluvnice spisovné češtiny 1. Slovanské nakladatelství, Praha 1951.

Алексеев, Д. И.: Сокращенные слова в русском языке. «Либроком», Москва 2009.

Вагина, Н. С.: Активные процессы в современном русском языке. Логос, Москва 2003. с. 147 – 149

Дерибас, В. М.: Аббревиатуры русского языка. Русский язык за рубежом 4/92. с. 48 – 57

Жуковская, Л. П.: Фонемный состав обычно сокращаемых слов в Мстиславовом Евангелии. In: Исследования по словообразованию. «Наука», Москва 1978.

Ильяш, М. И. – Мижевская, Г. М. – Попова, В. А. - Смольская, А. К.: Практическая стилистика русского языка. Выща школа, Киев 1975. с. 49 - 51

Клибанова, Л. А.: Аббревиатуры: орфография и морфология. Русский язык за рубежом 1987/5. с. 32 – 37

Молочко, Г. А. – Фомина, А. П. – Хмелевская, Е. С. – Козырев, И. С.: Современный русский язык. Словообразование. Высшая школа, Минск 1978. с. 57 – 89

Фомина, М. И.: Современный русский язык. Лексикология. Высшая школа, Москва 1978. с. 238 – 242

Шведова, Н. А.: Практическая стилистика русского языка. Выща школа, Киев

Шведова, Н. Ю.: Русская грамматика. Наука, Москва 1980.

Slovníky

Kos, Z.: Zkratky, značky, akronymy. Horizont, Praha 1983.

Linhart, J. a kolektiv: Slovník cizích slov pro nové tisíciletí. Dialog, Český Těšín 2002.

Vágnerová, M.: Slovník zkratk a zkratkových slov v současné ruštině. J&M, Písek 2001.

Баранова, Л. А.: Словарь аббревиатур иноязычного происхождения. «АСТ-ПРЕСС», Москва 2009.

Коваленко, Е. Г. et. al: Новые сокращения в русском языке: 1996 – 1999. «ЭТС», Москва 2000.

Internetové zdroje:

<http://www.sokr.ru>

<http://www.rg.ru>

<http://www.izvestia.ru>

<http://sibir.ria.ru>

<http://www.vmdaily.ru>

<http://sport-express.ru>

<http://rosinvest.com>

<http://www.mngz.ru>

<http://rapsinnews.ru>

Novinové zdroje:

Известия

Коммерсантъ

РБК

Российская газета

Резюме

Наша работа называется «Аббревиация в современной русской публицистике». Аббревиация – широкая лингвистическая тема, но, к сожалению, она не очень детально обработана. Наша работа дает полное представление об использовании аббревиатур в современной русской публицистике. Мы занимались тем, какие аббревиатуры и их типы встречаются в современной русской печати.

Наша работа написана на чешском языке и она разделена на теоретическую и практическую части. Мы в ней использовали как чешские, так и русские литературные источники, но основной упор сделан на русский материал.

Теоретическая часть

Теоретическая часть нашей работы разделена на несколько глав, в которых мы занимались характеристикой аббревиатуры и аббревиации, классификацией аббревиатур, грамматическими свойствами аббревиатур, их орфографией, произношением, отношением между сокращенным и несокращенным наименованием, другими типами сокращений и публицистическим стилем.

Основу нашей работы создала дефиниция Й. Грбачека: Аббревиатуры – это всеобщее обозначение всех видов сокращений (также и лексических). В большой мере аббревиатуры начали использоваться в 20 веке, однако их возникновение связано с древними римлянами. В русском языке сокращения начали использоваться в период средневековья. Слова сокращались с помощью так называемых тител или букв, написанных над уровнем строк.

Многие лингвисты называют аббревиацию одним из средств словообразования. Однако, словотворными можно считать только группы частично сокращенных слов и слоговых аббревиатур. В случае остальных групп это только обработка наименований. Важно также отношение аббревиации и композиции. Некоторые языковые единицы трудно отличить, когда речь идет о композиции и когда уже об аббревиации, потому что эти

единицы находятся на границе между композицией и аббревиацией (напр.: бортмеханик – борт + механик или бортовой механик).

Причины аббревиации тесно связаны друг с другом. Они заключены в упрощении сложных словосочетаний, стремлении к экономному выражению и, по возможности, наименьшему усилию оратора. Причины острого развития аббревиации в 20 веке связаны с экономией времени и пространства, изменениями в политике, прежде всего в период революций в начале прошлого века, а также прогрессом в общественной области.

Следующая глава посвящена классификации аббревиатур. Во-первых, мы их распределили с семантической точки зрения в области, которые мы считали актуальными. Речь идет о следующих областях:

- экономика, финансы, бизнес,
- политика, государство, государственное управление,
- образование, наука, культура,
- транспорт, путешествие,
- техника, технология,
- общество,
- официальные названия учреждений.

Во второй части классификации мы распределили аббревиатуры с точки зрения методов образования аббревиатур, а именно:

1. Инициальные аббревиатуры

Это аббревиатуры, состоящие из начальных букв слов (инициал), которые имеют следующие подтипы:

- инициальные звуковые аббревиатуры (напр.: ШОС, РАН, МКАД, ТЭС, ОВОС и т.д.), которые читаются как одно слово,
- инициальные буквенные аббревиатуры (напр.: ГКЧП, ВЕДК, НБА, ДТП, АНХ и т. п.), которые читаются по названиям букв,
- инициальные смешанные аббревиатуры (напр.: ЦСКА, СМИ, и т.п.), которые соединяют предыдущие два типа.

2. Слоговые аббревиатуры

Это аббревиатуры, которые состоят из частей слов (часто из слогов). Слоговые аббревиатуры имеют следующие подтипы:

- слоговые аббревиатуры из сочетания начальных частей слов (напр.: госдеп, минюст, обком и т. д.),
- слоговые аббревиатуры из сочетания начальной и конечной части слова (напр.: рация, интервидение).

3. Частично сокращенные слова

Частично сокращенные слова состоят из начальной части (или начальных частей) слова и целого слова. Они имеют следующие подтипы:

- Частично сокращенные слова в именительном падеже (напр.: автоавария, госзаказ, мединститут, автотрасса)
- Частично сокращенные слова в родительном или предложном падежах (напр.: завкафедрой, замминистра).

4. Комбинированные аббревиатуры

Комбинированные аббревиатуры соединяют предыдущие типа аббревиатур (напр.: ПАРНАС, ИНСОР, ЛИАЗ, собес, УНИКС). Речь идет прежде всего о комбинации инициальных и слоговых аббревиатур.

В следующей главе мы занимались **грамматическим свойствам аббревиатур** – родом, числом и склонением. Род инициальных аббревиатур определяем прежде всего не только с помощью опорного слова, но и с помощью окончания. Слова, которые заканчиваются на твердую согласную, относятся к мужскому роду (напр.: ГУМ, м. р.). Наоборот, в случае слоговых аббревиатур, опорное слово не имеет никакого значения и род определяется именно по окончанию. Род частично сокращенных слов в именительном падеже определяется так, как у несокращенных словосочетаний, то есть по последнему компоненту. Самая простая ситуация

наблюдается в случае частично сокращенных слов в родительном или предложном падежах. Эти аббревиатуры всегда относятся к мужскому роду.

Грамматическую категорию числа можно определить только у инициальных звуковых аббревиатур, слоговых аббревиатур и частично сокращенных слов.

Склонение аббревиатур связано как с типом аббревиатуры, так и с ее родом. В общем можно аббревиатуры разделять на склоняемые и несклоняемые. В группу несклоняемых аббревиатур можно отнести инициальные буквенные аббревиатуры. Сложная ситуация наблюдается в случае инициальных звуковых аббревиатур. Если аббревиатуры заканчиваются на твердую согласную, то они склоняются (напр.: вуз – в вузе, МХАТ – без МХАТа). Однако, в случае, когда грамматический род опорного слова совпадает с родом несокращенного наименования, аббревиатуры склоняться не будут. Слоговые аббревиатуры склоняются, если относятся к мужскому роду. Частично сокращенные слова в именительном падеже склоняются по последнему компоненту, а частично сокращенные слова в родительном или творительном падежах несклоняются.

Почти все аббревиатуры инициального типа пишутся с прописной буквы, кроме так называемых грамматических слов, которые входят в сокращение (напр.: АиФ – Аргументы и Факты). В случае остальных типов аббревиатур различаем имя собственное, которое пишется с прописной буквы или имя нарицательное, которое пишется со строчной буквы.

Произношение аббревиатур также очень важно. Произнося инициальные аббревиатуры, мы должны обратить внимание на то, как аббревиатура сложена из согласных, гласных или их комбинации. Остальные типы аббревиатур произносятся как целое слово и никакие затруднения с их произношением не встречаются.

Аббревиатуры полностью зависят от исходного наименования. Однако, не все аббревиатуры подтверждают данное правило и поэтому встречаются различия между сокращенным и несокращенным наименованием. Возникают различия структурные, лексические и лексико-семантические.

Кроме типов аббревиатур, которые мы уже представили, существуют и другие аббревиатурные наименования, прежде всего сокращенные слова (напр.: спец, зам), условные сокращения (напр.: и т. п., и др., ср.), графические знаки (напр.: км, кв. м, ГГЦ), сокращения имен (Саша, Лиза, Ника) и окказиональные сокращения.

Учитывая то, что мы собрали наш материал из средств русской публицистики, в нашем случае из печати, в последней главе теоретической части мы занимались публицистическим стилем. Согласно русской традиции публицистический стиль является одним из пяти функциональных стилей. Публицистический стиль очень богат, потому что он в себе соединяет элементы всех остальных стилей. Язык этого стиля использует много лексических средств. К основным относятся термины из общественной и политической областей, экспрессивные лексические средства, эмоционально сокращенная лексика и суффиксы разговорного стиля.

Аббревиация является одной из важнейших тенденций развития в современном публицистическом стиле. Кроме того, публицистический стиль постоянно реагирует на изменения в обществе и политике. Важна также игра с языком, расширение диалога с читателем и возникновение неологизмов.

Практическая часть

Целью практической части нашей работы являлась классификация собранного материала в тематические области и после этого внутренняя классификация с точки зрения методов образования аббревиатур. С помощью внутренней классификации мы узнали, какие типы аббревиатур встречаются в отдельных тематических областях. В общем мы собрали 602 аббревиатур, классификацией которых мы занимались в практической части. В каждой тематической области мы стремились сделать заключения, которые касались типов аббревиатур, опорных компонентов и словообразовательных гнезд.

В отдельных тематических областях встречались аббревиатуры в следующих количествах:

- экономика, финансы, бизнес: 123 аббревиатуры (21,1%),

- политика, государство, государственное управление: 174 аббревиатуры (29,9%),
- образование, наука, культура: 29 аббревиатур (5%)
- транспорт, путешествие: 35 аббревиатур (6%),
- техника, технология: 44 аббревиатуры (7,6%),
- общество: 98 аббревиатур (16,8%)
- официальные названия учреждений: 80 аббревиатур (13,6%).

С учетом того, что наш материал не является достаточно масштабным, что сделать объективные выводы, мы считаем, что из приведенного материала можно сделать заключение, что в русской публицистике полностью преобладают такие области, как экономика, финансы, бизнес и политика, государство и государственное управление. Это явление является естественным, так как все русские газеты занимаются прежде всего этими областями.

В классификации с точки зрения методов образования встречались аббревиатуры в следующих количествах:

- инициальные звуковые аббревиатуры : 93 аббревиатуры (15,8%),
- инициальные буквенные аббревиатуры: 232 аббревиатуры (39,6%),
- инициальные смешанные аббревиатуры: 3 аббревиатуры (0,5%),
- слоговые аббревиатуры из сочетания начальных частей слов: 39 аббревиатур (6,7%),
- слоговые аббревиатуры из сочетания начальной и окончательной части слова: 0 аббревиатур
- частично сокращенные слова в именительном падеже: 196 аббревиатур (33,5%),
- частично сокращенные слова в родительном или предложном падежах: 11 аббревиатур (1,8%),
- комбинированные аббревиатуры: 12 аббревиатур (2,1%).

В практической части мы подтвердили сведения из теоретической части, что самой частой группой являются инициальные аббревиатуры, а именно буквенные. Но необходимо сказать, что не во всех тематических областях этот тип действительно преобладал. Это явление встречалось во всех областях, кроме экономики, официальных названий учреждений и образования, в которых, наоборот, инициальные буквенные аббревиатуры явно превышали количество частично сокращенных слов в именительном падеже.

В каждой из тематических областей мы занимались опорными компонентами, которые всегда составлены из имен существительных. Наиболее часто мы в нашем материале встречались со следующими компонентами: **компания** (напр.: ПИК, АФК, МРСК, МУК, ВГТРК, ВЕДК, МХК, ОГК, ОЗК, РКК, ТНК, Ростелком, авиакомпания), **банк** (напр.: ВЭБ, ВБ, ВТБ, ГПБ, ЕЦБ, НББ, ЦБ, евробанк, инвестбанк, Русславбанк, сбербанк, центробанк), **фонд** (напр.: ТФОМС, ФОМС, ВФДП, ФОТ, МВФ, ПФР, РФПИ, ФСС, инвестфонд, соцфонд, спецфонд), **министерство** (напр.: МИД, МЭР, МВД, МЗ, МЧС, Минздрав, Минрегиона, Минпромторг, Минэнерго, Минюст, Минэкономики, Минздравсоцразвития), **комитет** (напр.: НАК, КГБ, СКР, ЦК, горком, исполком, обком, профком), **комиссия** (напр.: МГИК, ЦИК ГКРЧ, ФК, ЦК, ЦКРК, горком, избирком, центризбирком, госком), **центр** (напр.: ВЦИОМ, ЦИФРРА, ГЦСС, ЦРНО, ЦЭА, ВТЦ), **служба** (напр.: ГЭС, ФАС, СГО, ФНС, ФПС, ФСБ, ФСФР, ФТС), **ассоциация** (напр.: АЕБ, АРБ, НАПФ, НВА, АЕК, НБА), **совет** (напр.: ВВС, СФ, совбез, генсовет, госсобет, набсовет), **система** (напр.: СПАРК, НПС, ФКС, ФРС).

Компоненты в нашем материале полностью независимы на своей позиции в словосочетании. Некоторые из компонентов находились в начале словосочетания (напр.: АЕБ – Ассоциация европейского бизнеса, ООН – Организация объединенных наций, ВДНХ – Выставка достижений народного хозяйства), другие находились в средней части (напр.: ПАСЕ – Парламентская ассамблея Совета Европы, ШОС – Шанхайская организация сотрудничества), или в конце словосочетаний (напр.: НАК – Национальный антитеррористический комитет, АФК – акционерная финансовая корпорация).

В каждой тематической области мы также занимались словообразовательными гнездами, которые встречаются только у слоговых аббревиатур и частично сокращенных слов. В нашем материале чаще всего встречались данные словообразовательные гнезда: **гос-** (напр.: *госаппарат, госдолг, госбанк, гোসаккредитация, господдержка, госрасходы, госчиновник*), **мин-** (*Минатом, Минкомсвязи, Минэнерго, Минюст, Минобрнауки, Минобороны*), **рос-** (напр.: *Рослесхоз, Росстат, Росгорстрах, Росавиация, Росатом, Роспотребнадзор, Роскосмос*), **евро-** (напр.: *евродепутат, еврозона, евровалюта, еврокомиссар, европарламент, Евросоюз*), **авиа-** (напр.: *авиабилет, авиакатастрофа, авиалиния, авиарейс, авиатрасса*), **авто-** (напр.: *автовладелец, автозавод, автоконцерн, автопроизводитель, автоавария*), **теле-** (напр.: *телевещание, телеканал, телекомпания, телепрограмма, телеэфир, телеэкран*).

В отличие от опорных компонентов словообразовательные гнезда почти всегда представлены прилагательными, кроме компонента **мин-** (*министерство*) и **зам-** (*заместитель*). Данные словообразовательные гнезда очень часто составляют аббревиатуры, которые относятся к группе частично сокращенных слов в родительном или творительном падежах (напр.: *замминистра, минздравсоцразвития, минобрнауки*).

В русском языке очень часто сокращаются официальные названия разных учреждений, поэтому мы можем часто встречаться с сложными аббревиатурами. В нашем материале мы встретили следующие сложные аббревиатуры: *ИМЭМО РАН, ЦК КПРФ, КДК РФС, ИТАР-ТАСС*. Часто это явление наблюдается у официальных названий русских министерств, например *МИД РФ, МЧС РФ, МВД РФ*.

В практической части мы также анализировали разницу между сокращенным и несокращенным наименованием. В данном резюме мы уже упомянули, что существуют структурная и лексическая различия. С обеими различиями мы встретились в нашем материале. Структурную разницу мы заметили, например, у аббревиатуры *автовладелец* – *владелец автомобиля*. Лексические различия прежде всего появлялись у официальных названий (напр.: *МЗ – Министерство здравоохранения и социального развития, МЧС –*

Министерство по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям и ликвидации последствий стихийных бедствий).

Вторая половина практической части нашей работы посвящена аббревиатурам иноязычного происхождения и применению аббревиатур, написанных латинским шрифтом. Главной мы опять считали семантическую классификацию с внутренней классификацией на следующие две группы:

- аббревиатуры иноязычного происхождения, написанные в азбуке
- аббревиатуры, написанные в латинском шрифте.

Аббревиатуры иноязычного происхождения появлялись прежде всего в таких областях, как экономика, финансы и бизнес, и далее политика, государство, государственное управление, общество и официальные названия учреждений.

Почти все аббревиатуры происходят из английского языка, что является естественным, потому что английский язык является одним из мировых языков. Очень редко в материале находились аббревиатуры, происходящие из немецкого или французского языков.

Почти все аббревиатуры иноязычного происхождения касались различных официальных названий, например, из областей спорта, экономики, здравоохранения, компаний или государств.

В заключение можно сказать, что аббревиация используется в русской публицистике очень часто, а именно, как средство языковой экономии. Необходимо сказать, что речь идет об области, которая ежедневно расширяется за счет появления новых единиц, которые возникают в русском языке или происходят из иностранных языков. Аббревиация является прогрессивной лингвистической областью, которой постоянно надо уделять внимание. Аббревиатуры являются непостоянным языковым явлением. Аббревиатуры ежедневно возникают и исчезают в современном русском публицистическом стиле, который является самым динамичным стилем.

Rusko – český glosář abreviatur

авиабилет	letenka
авиакатастрофа	letecká katastrofa
авиакомпания	letecká společnost
авиалиния	letecká linka, letecká trať
авиаперевозчик	letecký dopravce
авиапром	letecký průmysl
авиарейс	let
авиатрасса	letecká trasa, trasa letu
автоавария	automobilová havárie
автовладелец	majitel automobilu
автодорога	silnice, dálnice
автозавод	automobilka, továrna na automobily
автоконтрерн	automobilka, automobilový koncern
автокран	autojeřáb, jeřáb na automobilovém podvozku
автопроизводитель	výrobce automobilů
автопром	automobilový průmysl
авторынок	trh s automobily
автотрасса	dálnice
автоутилизация	utilizace automobilu
АЕБ	Asociace evropského obchodu
АЕК	Asociace evropských klubů
АИС	Automatický systém identifikace lodí
АиФ	Argumenty a fakta
АНХ	Akademie národního umění
АО	akciová společnost
АРБ	Asociace ruských bank
АРМЗ	Atomredmetzoloto (společnost)
АРПП	Asociace roznašečů tisku
АСВ	Asociace pojištění vkladů
АСТ	letecká dopravní síť

АТВ	Autorská televize (organizace)
Атомэнергомаш	Atomové a energetické strojírenství
АТР	Azijsko-Pacifický region
АТЭС	Azijsko-Pacifické hospodářské společenství
АТЭС	atomová tepelná elektrárna
АФИ	Agentura pro finanční informace
АФК	Akciová finanční společnost
АФК	Akciová finanční korporace
АЭС	atomová elektrárna
Байкалфинансгруппа	Bajkalská finanční skupina
БДИПЧ	Úřad pro demokratické instituce a lidská práva
БДО	rozpočet pro stávající závazky
БКС	Brjanské kabelové síť (společnost)
БоАЗ	Bogučanská hliníkárna (společnost)
боеприпас	střelivo, munice
БТИ	Útvar technických informací
БТР	obrněný transportér
ВАЗ	Volžská automobilka (společnost)
ВАС	Nejvyšší arbitrážní soud
ВБ	Světová banka
ВВП	hrubý domácí produkt
ВВС	vojenské letecké síly
ВВС	Nejvyšší vojenská rada
ВВЦ	Ruské výstavní centrum
ВГТРК	Ruská státní společnost pro televizní a rozhlasové vysílání
ВДВ	letecká a výsadková vojska
ВДНХ	Výstava úspěchů národního hospodářství
ВЕДК	Východoevropská distribuční společnost
велопелотон	cyklistický peloton
ВЕФК	Východoevropská finanční korporace
ВИЧ	HIV

ВКП(б)	Ruská komunistická strana (bolševiků)
ВКПМ	vysílací společnost ProfMedia
ВМФ	válečné námořnictvo/lodstvo
военкомат	vojenský komisariát
ВОЗ	Světová zdravotnická organizace
ВС	podpůrný systém
ВСС	Ruský svaz pojišťovatelů
ВСТО	Východní Sibiř – Tichý oceán (ropovod)
ВТБ	Banka pro zahraniční obchod
ВТО	Světová obchodní organizace
ВТЦ	Světové obchodní centrum
вуз	vysoká škola
ВФДП	Světový fond na ochranu přírody
ВЦИОМ	Ruské centrum pro průzkum veřejného mínění
ВШТ	Vysoká trenérská škola
ВШЭ	Vysoká škola ekonomická
ВЭБ	Zahraničně-obchodní hospodářská banka
ВЭС	zahraničně-hospodářské vztahy
ВЯ	Otázky jazykovědy (časopis)
г.	rok
га	hektar
газогидрат	plynový hydrát
газопровод	plynovod
газпром	plynový průmysl
ГАС	Státní agentura spojů
ГАТТ	Všeobecná dohoda o clech a obchodu
ГГц	gigahertz
Генассамблея	Generální shromáždění
гендиректор	generální ředitel
генконсульство	generální konzulát
генподрядчик	hlavní/generální dodavatel
Генпрокуратура	Generální prokuratura

генпрокурор	generální prokurátor
генсовет	generální rada
ГИБДД	Státní inspekce bezpečnosti silničního provozu
гидрометцентр	hydrometeorologické centrum
ГК	státní společnost
ГКРЧ	Státní komise pro rozhlasové vysílání
ГКПЧ	Občanská komise pro lidská práva
ГМК	hornický a hutnický komplex
горком	městská komise
горком	městský výbor
горсуд	městský soud
госаккредитация	státní akreditace
госаппарат	státní aparát
госбанк	státní banka
госбезопасность	státní bezpečnost
госбумаги	státní cenné papíry
госбюджет	státní rozpočet
госграница	státní hranice
Госдеп	státní správa/úřad
Госдепартамент	státní správa/úřad
госдолг	státní dluh
Госдума	Státní Duma
госзаказ	státní zakázka
госзакупка	státní nákup
госканал	státní kanál/program
госкомиссия	státní komise
госкомпания	státní společnost
госконтракт	státní smlouva
госконтроль	státní kontrola
госнужда	potřeba státu/státní potřeba
гособвинитель	státní žalobce
гособлигация	státní dluhopis

гособоронзаказ	státní obranný průmysl
Госорган	státní orgán
господдержка	státní podpora
госпредприятие	státní podnik
госпрограмма	státní program
госрасходы	státní výdaje
госрегулирование	státní regulace
госслужащий	státní zaměstnanec
госслужба	státní služba
госсовет	státní rada/rada státu
госфинансы	státní finace/finance státu
госчиновник	státní úředník
ГП	státní podnik
ГПБ	Gazprombank
ГСМ	globální systém pro mobilní komunikaci
ГСУ	Hlavní vyšetřovací úřad
ГУ	Generální správa
ГУБОП	Hlavní správa pro boj s organizovaným zločinem
ГУВД	Hlavní správa pro vnitřní záležitosti
ГУ-ВШЭ	Státní univerzita – Vysoká škola ekonomická
ГУМ	Státní obchodní dům
ГЦСС	Hlavní centrum speciálních vztahů
ГЭС	Státní ekologická služba
д.	dům
ДДТ	Správa silnic a dopravy
ДЕЗ	Správa bytových fondů
долл.	dolar
допэмиссия	dodatečná emise
ДПР	Demokratická strana Ruska
ДПС	dobrovolné/nepovinné penzijní pojištění
ДТП	dopravní nehoda

Евразия	Eurasie
ЕврАзЭС	Euroazijské ekonomické společenství
евробанк	evropská banka
Евробаскет	Mistrovství Evropy v basketbalu
евровалюта	evropská měna
евродепутат	evropský poslanec
еврозона	Eurozóna
евроинтеграция	evropská integrace
еврокомиссар	evropský komisař
Еврокомиссия	Evropská komise
еврокубок	Evropský pohár
Евролига	Euroliga/Evropská liga
еврооблигация	evropské dluhopisy
Европарламент	Evropský parlament
европарламентарий	evropský poslanec
Евросоюз	Evropská Unie
евроцент	evropský cent
ЕГАИС	Jednotný státní automatizovaný a informační systém evidence objemu výroby a obratu ethanolu a výroby alkoholu a výrobků s obsahem alkoholu
ЕГЭ	jednotná státní zkouška
ЕС	Evropská Unie
ЕЦБ	Evropská centrální banka
ЕЭП	Evropský ekonomický prostor
ЖКХ	bytové a komunální hospodářství
зав	vedoucí
завкафедрой	vedoucí katedry
загс	matriční úřad
законопроект	projekt zákona
зам	zástupce
замглавы	zástupce vedoucího

замминистра	zástupce ministra
зампред	zástupce předsedy
ЗАО	akciová společnost uzavřeného typu
запчасть	náhradní díl
зарплата	mzda
ЗИЛ	závod V. I. Lenina
и др.	a jiné
и т. д.	a tak dále
и т. п.	a tak podobně
ИАЦ	informační a analytické středisko
ИД	index ziskovosti
избирком	volební komise
ИК	investiční společnost
ИКСИ	Ústav pro komplexní sociální výzkum
ИМЭМО	Ústav pro světovou ekonomiku a mezinárodní vztahy
инвестбанк	investiční banka
инвестбанкир	investiční bankéř
инвесткомпания	investiční společnost
инвесткруги	investiční kruhy
инвестфонд	investiční fond
инвестхолдинг	investiční holdingová společnost
иномарка	zahraniční značka
ИНСОР	Institut současného rozvoje
интерконцерн	mezinárodní koncern
информвзаимодействия	informační spolupráce
информполитика	informační politika
исполком	výkonný výbor
ИСС	individuální pojišťovací systém
ИТАР-ТАСС	Ruská informační tisková kancelář
ИФ	Interfax
ИФД	investiční a finanční dům

ИФК	investiční a finanční společnost
ИЭП	Ústav ekonomiky a práva
КАД	kontrolní a analytické oddělení (oblast Permu)
капзатраты	investiční náklady
КБН	Výbor bankovního dohledu
кв. м	metr čtvereční
КГБ	Výbor státní bezpečnosti
КДК РФС	disciplinární výbor Ruského fotbalového svazu
кибератака	kybernetický útok
кибервойна	kybernetická válka
км	kilometr
КНДР	Korejská lidově demokratická republika
КНР	Čínská lidová republika
КПП	kontrolní stanoviště
КПРФ	Komunistická strana Ruské federace
КСК	Lázně severního Kavkazu
КТС	komise Celní Unie
кубометр	kubický metr
Кузбасс	Kuzněcká kamenouhelná pánev
КХЛ	Kontinentální hokejová liga
ЛАГ	Liga arabských států
ЛДПР	Liberálně demokratická strana Ruska
Ленобласть	Leningradská oblast
ЛИАЗ	Likinský závod na výrobu autobusů
ЛРТ	lehkokolejná doprava
м	metr
макра	makroekonomika
МБК	mezibankovní úvěrování
МВД	Ministerstvo vnitra
МВт	megawatt
МВФ	Mezinárodní měnový fond
МГИ	Moskevský humanitární institut

МГИК	Moskevská městská volební komise
МГТУ	Majkopská státní technologická univerzita
МГц	megahertz
мединститут	lékařský institut
медперсонал	lékařský personál
медпомощь	lékařská pomoc
медработник	lékařský pracovník
медсестра	zdravotní sestra
медцентр	lékařské centrum
меткомбинат	metalurgický kombinát
МЗ	Ministerstvo zdravotnictví a sociálního rozvoje
МИД	Ministerstvo zahraničních věcí
минатом	Ministerstvo Ruské federace pro atomovou energii
Минвод	Kavkazské minerální vody
Минздрав	Ministerstvo zdravotnictví
Минздравосоцразвития	Ministerstvo zdravotnictví a sociálního rozvoje
Минкомсвязи	Ministerstvo spojů a masových komunikací
Минобороны	Ministerstvo obrany
Минобрнауки	Ministerstvo školství a vědy
Минприроды	Ministerstvo životního prostředí a přírodních zdrojů
Минпромторг	Ministerstvo průmyslu a obchodu
Минрегиона	Ministerstvo regionálního rozvoje
Минрегионразвития	Ministerstvo regionálního rozvoje
Минсельхоз	Ministerstvo zemědělství
Минтранса	Ministerstvo dopravy
Минфин	Ministerstvo financí
Минэкомразвития	Ministerstvo ekonomického rozvoje
Минэкономики	Ministerstvo ekonomiky
Минэнерго	Ministerstvo energetiky
Минюст	Ministerstvo spravedlnosti

Миэль	Moskevská technická a elektronická laboratoř
МКАД	Moskevský dálniční okruh
мкрн.	sídlště/městský obvod
млн	milion
млрд	miliarda
ММВБ	Moskevská mezibankovní měnová burza
ММК	Magnitogorský metalurgický kombinát
ММКВЯ	Moskevský mezinárodní knižní výstavní veletrh
МММ	Minjarský kovodělný závod
ММСИ	Moskevské muzeum moderního umění
МО	Moskevská oblast
Мосгордума	Moskevská městská дума
Мосгоризбирком	Moskevská městská volební komise
мосгорстранс	moskevská hromadná doprava
Мосгорсуд	Moskevský městský soud
Мособласть	Moskevská oblast
Мособлпрокуратура	Moskevská oblastní prokuratura
МР	makroregion
МРСК	Mezibankovní regionální pojišťovna
МСФО	mezinárodní standardy pro účetní uzávěrku
МТС	mobilní televizní systém
МФК	mezinárodní finanční krize
МФК	mezinárodní finanční korporace
МФТИ	Moskevský fyzikální a technický institut
МХК	nerostná a chemická společnost
МХК	Moskevský umělecký klub
МХАТ	Moskevské umělecké akademické divadlo
МЦБ	Mezioblastní centrální knihovna
МЦИ	Mezibankovní informační středisko
МЧС	Ministerstvo pro mimořádné situace
МЭА	Mezinárodní energetická společnost
МЭР	Ministerstvo ekonomického rozvoje

набсовет	dozorčí rada
НАК	Národní protiteroristický výbor
НАПФ	Národních asociace nestátních penzijních fondů
наркокартель	drogový kartel
НАТ	Národní asociace televizních a radiových hlasatelů
НАТО	Severoatlantická aliance
нацпарк	národní park
нацпроект	národní projekt
НБА	Národní basketbalová asociace
НББ	Běloruská národní banka
НБКИ	Národní registr úvěrové historie
НВА	Národní měnová asociace
НВФ	ilegální ozbrojování
НДПИ	daň z těžby nerostných surovin
НДС	peníze v hotovosti
НДС	daň z přidané hodnoty
НДФЛ	daň z příjmu fyzických osob
нефтепродукт	výrobek z ropy
нефтетрейдер	obchodník s ropou
НИИ	vědeckovýzkumný ústav
НИУ	vědeckovýzkumná instituce
НКО	nestátní obchodní organizace
НЛМК	Novolipecký metalurgický kombinát
НО	nevládní organizace
НПЗ	závod na zpracování ropy
НПС	národní platební systém
НПЦ	vědecké a projektové centrum
НРПР	Národní republikánská strana Ruska
НС	dozorčí rada
НТВ	nezávislá televize
НХЛ	Národní hokejová liga

ОАК	Sdružená letecká společnost
ОАО	akciová společnost otevřeného typu
обком	oblastní výbor
облсуд	oblastní soud
ОБСЕ	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
ОВД	orgán pro vnitřní záležitosti
ОВД	organizace letového provozu
ОВОС	hodnocení vlivu na životní prostředí
ОГК	Sdružená hotelová společnost
ОДК	Sdružená výrobní motorová korporace
ОДКБ	Organizace smlouvy o kolektivní bezpečnosti
ОЗК	Sdružená obilninová společnost
ОЛЛ	akutní lymfatická leukémie
ОМОН	oddíl policie zvláštního určení
ОМС	orgán místní samosprávy
ОМС	povinné zdravotní pojištění
ОНФ	Ruské národní seskupení
ООН	Organizace spojených národů
ООО	společnost s ručením omezeným
ООПТ	přísná přírodní rezervace
ОП	veřejná komora
ОПГ	operativní pátrací skupina
ОПК	oddělení pro školení personálu
ОПХ	výrobní a hospodářský personál
ОРМ	operativní pátrací akce
ОС	zůstatková cena/zůstatková hodnota
ОСАГО	povinné pojištění odpovědnosti za škodu pro majitele dopravních prostředků
ОСК	Sdružená loďařská korporace
ОЭЗ	zvláštní ekonomická zóna
ПАЗ	Pavlovský autobusový závod

ПАРНАС	Strana národní svobody
Партактив	aktivní kolektiv v politické straně
ПАСЕ	Parlamentní shromáždění Rady Evropy
ПВО	pasové a vízové oddělení
ПДД	pravidla silničního provozu
пер.	ulice
пивзавод	pivovar
ПИК	Projektová inženýringová společnost spotřebitelů a prosperity osoby
ПМ	životní minimum
политсовет	politická rada
политтехнолог	politický technolog
политэмигрант	politický emigrant
полпред	zplnomocněný představitel
постпред	stálý přestavitel/zástupce
ППС	parita kupní síly
промпроизводство	průmyslová výroba
промсборка	průmyslová montáž
профком	odborářský výbor
профсоюз	odborový svaz
профучастник	profesionální účastník
ПСО	projekt společné realizace
ПТС	dovozní clo
ПФР	Penzijní fond Ruska
РА	ratingová agentura
радионуклиды	radioaktivní nuklidy
райсуд	okresní soud
РАМН	Ruská akademie lékařských věd
РАН	Ruská akademie věd
РАН	Ruská zpravodajská agentura
РВСН	Raketová vojska speciálního určení
РГ	Rossijskaja gazeta (noviny)

ред.	redaktor, redakce
РЖД	Ruské železnice
РЖС	Federalní fond pomoci pro rozvoj bytové výstavby
РИА	Regionální informační agentura
РИА	Ruská informační agentura
РКК	regionální kvalifikační komise
Росавиация	Federální agentura vzdušné dopravy
Росалкогольрегулирование	Federální služba pro regulaci trhu s alkoholem
Росатом	Federální agentura pro atomovou energii
Росгосстрах	Ruská státní pojišťovací společnost
Роскосмос	Federální kosmická agentura
Рослесхоз	Federální služba lesního hospodářství
Роснефть	Ruská naftařská společnost
Рособоронэкспорт	Ruský obranný export (společnost)
Роспотребнадзор	Federální agentura dohledu v oblasti ochrany spotřebitelů a prosperity osoby
Росприроднадзор	Federální služba pro kontrolu využívání přírodních zdrojů
Росстат	Federální státní statistická služba
Ростельком	Ruská telekomunikační společnost
Ростехнологии	Ruské technologie (společnost)
Ространснадзор	Federální služba pro kontrolu dopravy
РПП	Ruská strana penzistů
РПЦ	Ruská pravoslavná církev
РСА	Ruský svaz dopravních pojišťovatelů
РСБУ	ruské účetní stantardy
РСПП	Ruský svaz průmyslníků a podnikatelů
РСФСР	Ruská sovětská federativní socialistická republika
РТ	rezonanční tunelování
РТС	Ruská telekomunikační síť

руб.	rubl
Русславбанк	Ruská slovanská banka
Русфонд	Ruský fond pomoci
РФ	Ruská federace
РФК	Ruská finanční korporace
РФПИ	Ruský fond přímých investic
РФПЛ	Ruská fotbalová premier liga
РФС	Ruský fotbalový svaz
РЭШ	Ruská ekonomická škola
сбербанк	spořitelna
СГО	služba státní ochrany prezidenta
СД	soudní oddělení
СЕПР	Jednotná socialistická strana Ruska
СИЗО	vyšetřovací vazba
СК	statistický výbor
СКР	Ruský vyšetřovací výbor
см.	viz
СМАРТС	Středně-volžská meziregionální asociace radiotelekomunikačních služeb
СМИ	sdělovací prostředky
СНГ	Společenství nezávislých států
СОБР	zvláštní oddíl rychlého nasazení
Совбез	Rada bezpečnosti
соцопрос	sociologický průzkum
Соцполитика	sociální politika
Соцпособие	sociální dávka
Соцпроект	sociální projekt
соцразвитие	sociální rozvoj
Соцслуга	sociální služba
соцфонд	sociální fond
СП	rodinný stav
СП	společný podnik

СП	společná výroba
СПАРК	System profesionální analýzy trhů a společností
спг	zemní plyn suchý
СПГ	Středně-volžská průmyslová skupina
спец	odborník, specialista
спецвыпуск	speciální vydání
спецназ	jednotka zvláštního určení
спецназовец	člen jednotky zvláštního určení
спецоперация	speciální operace
спецперевозчик	specializovaný dopravce
спецподразделение	zvláštní oddělení
спецрепортаж	speciální reportáž
спецслужбы	speciální služby
спецфонд	speciální fond
СПИД	AIDS
спорттовары	sportovní výrobky
СССР	Svaz sovětských socialistických republik
стр.	strana
стройматериалы	stavební materiály
судмедэксперт	soudní lékař
судоверфь	loděnice pro stavbu lodí
СФ	Rada federace
США	USA
ТВ	televize, televizní
телевещание	televizní vysílání
телевещатель	televizní hlasatel
телеканал	televizní kanál
телекомпания	televizní společnost
телепрограмма	televizní program
телерадиовещание	televizní a radiové vysílání
телесистема	televizní systém
телеэкран	televizní obrazovka

телеэфир	televizní přenos
Теплоэлектроцентраль	tepelná elektrárna
теракт	teroristický útok
техобслуживание	technická údržba
ТК	celní kodex
ТКБ	Transkapitalbank (společnost)
ТНК	Nadnárodní naftařská společnost
ТоАЗ	Toljattiazot (společnost)
трлн	trilion
ТС	celní společenství
ТСЖ	Družstvo bytových vlastníků
ТТ	celní území
ТТК	Transtelkom (společnost)
ТТХ	dopravně technické charakteristiky
турагент	turistický agent/delegát
туроператор	turistický operátor
ТФОМС	Územní fond povinného zdravotního pojištění
ТЭС	tepelná elektrárna
ТЭЦ	tepelná elektrárna
тяжеловес	kapacita, významný člověk
УБОП	Správa pro boj s organizovaným zločinem
УДХ	Správa silnic
УК	trestní zákoník
УНИКС	Univerzitní kulturní a sportovní komplex
УПК	trestní řád
Уралсиб	Uralsko-Sibiřská banka
УФАС	Správa federální antimonopolní služby
УЭК	univerzální elektronická karta
ФАС	Federální antimonopolní služba
ФАС	Federální agentura spojů
ФГ	finanční skupina
ФГОС	Federální státní vzdělávací standardy

ФГУ	Státní federální úřad
ФГУП	Federální státní unitární podnik
ФЗ	federální zákon
физлицо	fyzická osoba
фингруппа	finanční skupina
финэкспертиза	finanční expertiza
ФИО	nakládku a vykládku hradí nájemce
ФИО	příjmení, jméno, jméno po otci
ФК	Federální komise
ФКС	Federální ústavní soud
ФКС	finanční úvěrový systém
ФМС	Fond místního společenství
ФНС	Federální daňová služba
ФОМС	Fond povinného zdravotního pojištění
ФОТ	mzdový fond
фотопортрет	fotografický portrét
ФПК	Fruzněnský ovocnářský a zelinářský kombinát
ФПС	Federální pohraniční služba
ФРГ	Spolková republika Německo
ФРС	finanční výpočetní systém
ФСБ	Federální bezpečnostní služba
ФСС	Fond sociálního pojištění
ФСФР	Federální služba pro finanční trhy
ФТС	Federální celní služba
ФЦИ	Federální centrum pro zavádění informačních technologií
ХК	hokejový klub
ХММР	Hende Motor Manufacturing Rus (společnost)
ЦАО	Centrum aktivního odpočinku
ЦАО	Centrální správní okruh
ЦБ	centrální banka
ЦДХ	Dům umělců

ценообразование	tvorba cen
Центризбирком	Ústřední volební komise
центробанк	centrální banka
ЦИК	Ústřední volební komise
ЦИФРРА	Centrum výzkumu federálního a regionálních trhů s alkoholem
ЦК КПРФ	Ústřední výbor Komunistické strany Ruské federace
ЦК	ústřední komise
ЦК	ústřední výbor
ЦКРК	Ústřední kontrolní a revizní komise
ЦКС	Centrum klientského servisu
ЦМТ	Centrum mezinárodního obchodu
ЦРНО	Centrum pro rozvoj neziskových organizací
ЦРУ	Ústřední zpravodajská služba
ЦСКА	Ústřední sportovní armádní klub
ЦСКП	Centrum sociálně-konzervativní politiky
ЦУМР	Ústřední správa materiálových zdrojů
ЦФО	Centrální federální okruh
ЦЭА	Centrum ekonomické analýzy
ч	hodina
ЧП	čistý zisk
ЧП	výjimečný stav
ЧП	výjimečná událost
ЧТПЗ	Čeljabinská válcovna
ШОС	Šanghajská organizace pro spolupráci
экодвижение	ekologické hnutí
экосистема	ekologický systém
Электромобиль	elektromobil
электростанция	elektrická stanice
Электроцентральный	elektrická centrála
электроэнергия	elektrická energie

энергоисточник	energetický zdroj
Энергокомиссар	komisař pro energetiku
энергокомпания	energetická společnost
энергооборудование	energetická zařízení
Энергопакет	energetický balíček
энергопотребление	spotřeba energie
Энергоресурс	energetický zdroj
Энергорынок	energetický trh/trh s energiemi
этнокультура	etnická kultura
ЭЦП	elektronický podpis
ЮКОС	Juganskněftgaz (společnost)
ЮНЕСКО	UNESCO
юрлицо	právnícká osoba
юрслужба	právnícká služba

Anotace

Autor:	Bc. Michaela Mačáková
Katedra a fakulta:	Katedra rusistiky, Filozofická fakulta
Název diplomové práce:	Abreviace v současné ruské publicistice
Vedoucí diplomové práce:	doc. PhDr. Zdeňka Vychodilová, CSc.
Počet znaků:	173 550 znaků včetně mezer
Počet titulů použité literatury:	30
Klíčová slova:	abreviatura, abreviace, zkratka, komponent, slovotvorné hnízdo, sémantická oblast

Charakteristika práce:

V této diplomové práci se zabýváme abreviaturami v současné ruské publicistice. Věnujeme pozornost charakteristice abreviace a abreviatury, příčinám zkracování a rozvoje abreviace, dále se věnujeme některým druhům klasifikace abreviatur. Detailně se zabýváme jednotlivými typy a podtypy abreviatur, jejich pravopisem, výslovností a nakonec publicistickým stylem, jehož prostředky byly základem pro sběr našeho materiálu. V praktické části rozdělujeme nasbíraný materiál do sémantických oblastí a poté vnitřní klasifikací do skupin podle způsobu tvoření abreviatur. Těmito oblastmi a skupinami se detailně zabýváme a vyvozujeme závěry k jevům, které se v práci objevily.